

REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION
SUPERVISION IN LITHUANIA IN
2018

2018
**METŲ ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS
PRIEŽIŪROS LIETUVOS APŽVALGA**

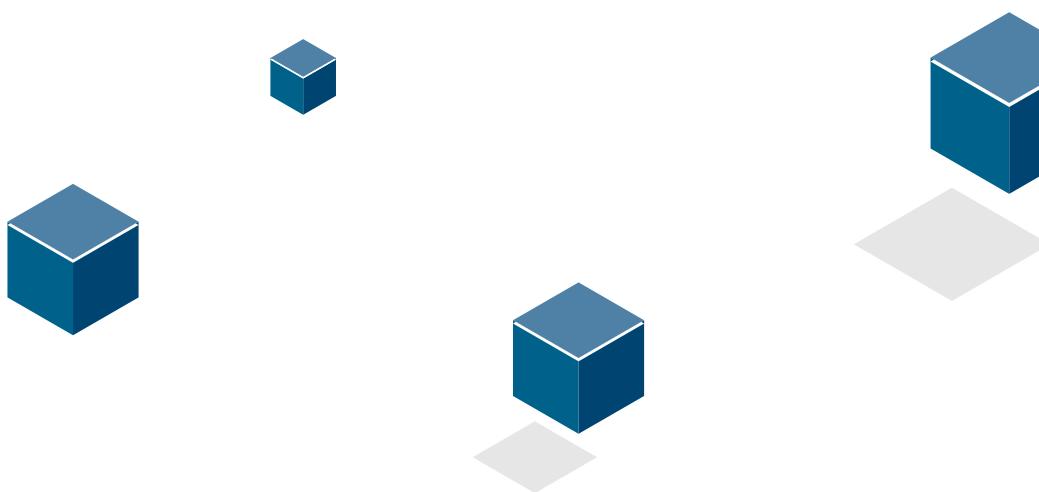
VALSTYBINĖ
DUOMENŲ APSAUGOS
INSPEKCIJA

ŽURNALISTŲ ETIKOS
INSPEKTORIAUS
TARNYBA

2018 METŲ ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA

REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION
IN LITHUANIA IN 2018

2019

Vilnius, Lietuva

Lietuvoje asmens duomenų apsaugos priežiūros veiklą vykdo dvi institucijos – Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija ir Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos arba akademinių, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais. Atsižvelgiant į tai, 2018 metų asmens duomenų apsaugos priežiūros Lietuvoje apžvalgoje pateikiama abiejų institucijų informacija.

Personal data protection supervision activities in Lithuania are carried out by two institutions – the State Data Protection Inspectorate and the Office of the Inspector of Journalist Ethics when personal data are processed for the purposes of academic, artistic or literary expression. According to this, The Review of the Personal Data Protection Supervision in Lithuania in 2018 contains information from both institutions.

TURINYS / CONTENT

VALSTYBINĖS DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOS VADOVO ŽODIS	6	STRATEGINIŲ TIKLŲ ĮGYVENDINIMAS	32
WORD OF THE HEAD OF THE STATE DATA PROTECTION INSPECTORATE	7	DUOMENŲ APSAUGOS VALDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS	34
ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS TARNYBOS VADOVĖS ŽODIS	8	Lietuvos gyventojų tyrimas apie asmens duomenų apsaugą – žinančiujų apie asmens duomenų apsaugą skaičius padvigubėjo	35
WORD OF THE HEAD OF THE OFFICE OF THE INSPECTOR OF JOURNALIST ETHICS	9	2018 M. INSPEKCIJOS VEIKLOS REZULTATŲ PASIEKIMAS	37
REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION IN LITHUANIA IN 2018 BY THE STATE DATA PROTECTION INSPECTORATE	10	Prevencinė duomenų valdytojų priežiūra	37
CONTEXT ANALYSIS	11	Asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros ir lojalumo programos tikslais teisėtumo patikrinimų rezultatų apibendrinimas	38
Priorities of the SDPI	12	Dalyvavimas formuojant politiką	40
Participation in Project Activities	13	Bendrojo duomenų apsaugos reglamento nuostatas papildantis Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas	41
OVERVIEW OF ACTIVITIES	14	Policijos duomenų apsaugos direktyvos įgyvendinimas	42
Preventive Supervision of Controllers	15	Konsultacijos ir visuomenės informavimas	42
Complaints Investigation	16	Rekomendacija smulkiajam ir vidutiniam verslui dėl Bendrojo duomenų apsaugos reglamento taikymo	43
Involvement in Policy Formation	17	Rekomendacija dėl duomenų tvarkymo veiklos įrašų	44
Provision of Consultations and Information to the Public	18	Rekomendacija dėl reikalavimų teisės aktų projektams, kuriais reglamentuojamas asmens duomenų tvarkymas	44
Survey of the Citizens of Lithuania on Personal Data Protection and Privacy Issues	19	Tinkamų organizacinių ir techninių duomenų saugumo priemonių įgyvendinimo gairės asmens duomenų valdytojams ir tvarkytojams	45
Performance of International Commitments	20	Asmenų skundų nagrinėjimas	47
REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION IN LITHUANIA IN 2018 BY THE OFFICE OF THE INSPECTOR OF JOURNALIST ETHICS	21	2018 metų asmens duomenų apsaugos srities teismų sprendimų apibendrinimas	48
CONTEXT ANALYSIS	22	Tarptautinių įsipareigojimų vykdymas	51
OVERVIEW OF ACTIVITIES	23	Kita	51
Complaints	24	Pranešimai apie duomenų saugumo pažeidimus	52
Infringements	25	Duomenų apsaugos pareigūnų registravimas	53
Consulting	26	PLANUOJAMI ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO VEIKLOS PRIORITETAI	54
EMERGING ISSUES	27	2018 M. ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS TARNYBOS ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA	56
2018 M. VALSTYBINĖS DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOS ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA	28	KONTEKSTO ANALIZĖ	57
KONTEKSTO ANALIZĖ	29	VEIKLOS APŽVALGA	58
DALYVAVIMAS PROJEKTŲ VEIKLOJE	30	Skundai	58
Žmogaus teisių ir laisvių stiprinimas Ukrainoje	31	Pažeidimai	58
SolPriPa – visuomenės informuotumo didinimas Lietuvoje	32	Konsultavimas	58
VEIKLOS PRIORITETAI	33	ISRYŠKĘJUSIOS PROBLEMOS	59
Veiksmingos duomenų apsaugos priežiūros sistemos pagal Reglamentą (ES) 2016/679 sukūrimas	34		
Dalyvavimas 2018 metų Šengeno vertinime	35		

VALSTYBINĖS DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOS VADODO ŽODIS

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija padeda ginti ir saugoti Lietuvos piliečių teises į asmens duomenų apsaugą ir privatumą. 2018 m. Lietuvoje stebėjome situaciją, kad net nepradėjus taikyti naujo asmens duomenų apsaugos teisinių reguliavimo, visuomenėje asmens duomenų apsaugos reforma sukėlė milžinišką efektą. Organizacijos buvo priverstos pasitempti, peržvelgti savo veiklos prioritetus, įsivertinti asmens duomenų tvarkymą, diegti naują požiūrį ir formuoti asmens duomenų tvarkymo kultūrą savo viduje. Su naujuoju asmens duomenų apsaugos reguliavimu žengtas didelis žingsnis, siekiant geriau apsaugoti žmonių teises ir asmens duomenis. Visuomenė tapo sąmoningesnė ir labiau informuota apie savo teises bei galimas rizikas, susijusias su jų asmens duomenų tvarkymu.

2018 m. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija didelj dėmesj skyrė su asmens duomenų apsaugos reforma susijusio prioriteto – „Veiksmingos duomenų apsaugos priežiūros sistemos pagal Bendrajį duomenų apsaugos reglamentą sukūrimas“ įgyvendinimui. Asmens duomenų apsaugos reformą 2018 m. Valstybinė duomenų apsaugos

inspekcija vykdė lygiagrečiai su nuolatinėmis savo veiklomis, kurios praėjusiais metais dėl Bendrojo duomenų apsaugos reglamento sukelto proveržio asmens duomenų apsaugos srityje daugeliu atvejų viršijo planuotus rodiklius. Esame susidūrę ir su ne itin palankiu požiūriu į asmens duomenų apsaugos reformą, tačiau norėtusi pabrėžti šių pokyčių pozityviają pusę. Duomenų apsaugos reforma skirta kiekvienam iš mūsų, jos teikiama nauda – žmonės skatinami pasitikėti skaitmeninėmis paslaugomis, o žmonės, tinkamai tvarkydamos asmens duomenis, įgyja jomis pasitikinčius klientus. Naujasis reguliavimas padeda įtvirtinti priemones, užtikrinančias saugesnį asmens duomenų tvarkymą tiek Lietuvoje, tiek peržengiant valstybių sienas. Bendrojo duomenų apsaugos reglamento tinkamas įsisavinimas ir taikymas suteikia mūsų valstybei konkurencingumo privilegijų bendroje pasaulinėje rinkoje.

Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktorius
Raimondas Andrijauskas

WORD OF THE HEAD OF THE STATE DATA PROTECTION INSPECTORATE

The State Data Protection Inspectorate one of personal data protection supervisory authorities in Lithuania helps to protect and safeguard the rights of citizens of Lithuania to personal data protection and privacy. In 2018 even before the official starting day of application of the new regulatory framework of personal data protection society felt a significant impact of the personal data protection reform. Society has become more self-conscious and better informed about its rights and potential risks related to their personal data processing.

In 2018 the State Data Protection Inspectorate focussed on the implementation of the priority of the personal data protection reform, namely, the development of an efficient data protection supervisory system under General Personal Data Protection Regulation. The personal data protection reform was implemented by the State Data Protection Inspectorate in parallel to its usual types of activities, which in many cases, due to General Personal Data Protection

Regulation breakthrough, even exceeded the planned indicators. In the context of not always a very positive public approach towards personal data protection reform we would like to highlight advantages of the changes. The data protection reform is for everybody's benefit – people are encouraged to feel confident in digital services, whereas companies processing personal data properly gain trusting customers. The new regulatory framework helps reinforcing measures aimed at securing a safer processing of personal data both in Lithuania and crossing the border. Application and appropriate implementation of the General Personal Data Protection Regulation enhances the competitive edge of our state in the single global market.

Director of the State Data Protection Inspectorate
Raimondas Andrijauskas

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS TARNYBOS VADOVĖS ŽODIS

Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba – viena iš dviejų Bendrojo duomenų apsaugos reglamento priežiūros institucijų Lietuvoje. Pagrindinė Tarnybos funkcija – neturtinių žmogaus teisių (garbės ir orumo, privatumo, asmens duomenų apsaugos) gynimas visuomenės informavimo srityje. Pagal Lietuvoje galiojantį teisinį reguliavimą žurnalistų etikos inspektorui priskirta funkcija – stebeti, kaip taikomas Reglamentas ir užtikrinti, kad jis būtų taikomas, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos tikslais ir akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais.

Nuo 2018 m. gegužės 25 d. – datos, kai imtas taikyti Reglamentas – stebimas ženklius asmenų susidomėjimas duomenų apsauga žurnalistų etikos inspektoriui priskirtų Reglamento priežiūros funkcijų srityje. Išaugo skundų,

konsultacijų, mokymų skaičius. Didžiausią susidomėjimą kelia duomenų tvarkymas žurnalistikos tikslais. Šioje srityje svarbi saviraiškos laisvės ir duomenų apsaugos pusiausvyra.

Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba – valstybės finansuojama institucija, kurioje dirba 15 darbuotojų. Šiuo metu Reglamento priežiūros veikla vykdoma naudojant vidinius finansinius ir žmogiškuosius išteklius, skirtus pagrindinių funkcijų vykdymui užtikrinti, papildomo finansavimo tikimasi nuo 2020 metų.

Žurnalistų etikos inspektorė
Gražina Ramanauskaitė

WORD OF THE HEAD OF THE OFFICE OF THE INSPECTOR OF JOURNALIST ETHICS

The Office of the Inspector of Journalist Ethics is one of the two supervisory authorities of the General Data Protection Regulation in Lithuania. The main function of the Office is the protection of personal non-property rights (honour and dignity, privacy, personal data) in the field of public information. According to the legal regulation in force in Lithuania, the function of the Inspector of journalist ethics is to monitor the application of the Regulation and to ensure that it is applied when personal data are processed for journalistic purposes and for academic, artistic or literary expression purposes.

From 25 May 2018 – the date on which the Regulation was introduced – a significant degree of interest from individuals in data protection in the Regulation's supervisory functions assigned to the Inspector of journalist ethics has been observed. The number of complaints, consultations and

training has increased. Data processing for journalistic purposes is of major interest. A balance between freedom of expression and data protection in this area is of particular relevance.

The Office of the Inspector of Journalist Ethics is a state-funded institution with 15 employees. At the moment supervisory activities of the Regulation are carried out using internal financial and human resources allocated for ensuring the performance of key functions, but the additional human and financial resources were promised for the year 2020 and on.

Inspector of Journalist Ethics
Gražina Ramanauskaitė

REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION IN LITHUANIA IN 2018 BY THE STATE DATA PROTECTION INSPECTORATE

CONTEXT ANALYSIS

The State Data Protection Inspectorate (hereinafter – SDPI) is one of personal data protection supervisory authorities in Lithuania. The SDPI mission is to "safeguard the human right to personal data protection". SDPI tasks include:

- supervision of activities of controllers during data processing;
- control of lawfulness of personal data processing;
- prevention of personal data protection violations and
- ensuring protection of rights of data subjects.

Throughout its activities in 2018 the SDPI pursued its Strategic Activity Plan 2018–2020 and performed functions stipulated in the Law of the Republic of Lithuania on Legal Protection of Personal Data (hereinafter – LLPPD), the Law of the Republic of Lithuania on Electronic Communications (hereinafter – LEC), Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) (hereinafter – Regulation (EU) 2016/679) and other legal acts.

In all EU member states personal data protection reforms are based on the personal data protection legislative package – Regulation (EU) 2016/679 and Directive (EU) 2016/680 of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA (hereinafter – Directive (EU) 2016/680). Regulation (EU) 2016/679 entered into force on

25 May 2018, whereas the new version of the LLPPD and Law of the Republic of Lithuania on Legal Protection of Personal Data on the Protection of Natural Persons with Regard to the Processing of Personal Data by Competent Authorities for the Purposes of the Prevention, Investigation, Detection or Prosecution of Criminal Offences or the Execution of Criminal Penalties, and on the Free Movement of Such Data Entered Into Force as of 16 July 2018.

At the beginning of 2018 the new Director of the Inspectorate was appointed – as of 7 February 2018 by Resolution No. 123 of the Government of the Republic of Lithuania On Employment of R. Andrijauskas, Raimondas Andrijauskas was appointed Director of the Inspectorate for a five-year term.

One of the major challenges faced by the Inspectorate in 2018 was the brain drain of the Inspectorate's staff to public and private sector as a result of a shortage of and a growing demand for personal data protection specialists required for filling in new data protection officer vacancies under Regulation (EU) 2016/679. For the purpose of making the activities of the Inspectorate more efficient, the organisational set-up of the Inspectorate was reviewed and re-approved, several managerial positions were abolished, activities on a division level were reorganised to ensure compliance with the new functions provided for under Regulation (EU) 2016/679. Despite structural changes, to satisfy the extended remit of its activities the Inspectorate needs additional human resources. In view of the practice to build staffing capacities for an efficient application of Regulation (EU) 2016/679 which were followed by other EU member states the Inspectorate expects allocation of additional staff vacancies for proper performance of delegated functions.

Financial and human resources of the SDPI

	Year 2016	Year 2017	Year 2018	Year 2019
Budget (thous. Eur)	716.0	729.3	1 111.0	1 120.0
from it to salary (thous. Eur)	459.0	477.0	531.0	805.0
Number of allocated posts	32	32	32	32

Priorities of the SDPI

Development of an Efficient Data Protection Supervisory System under Regulation (EU) 2016/679.

The most remarkable external developments in the area of personal data protection which occurred during the reporting year determined the priority chosen by the SDPI for 2018 in relation to the implementation of the personal data protection reform in Lithuania. This priority is the **Development of an Efficient Data Protection Supervisory System under Regulation (EU) 2016/679.** These external developments were significant not only for the SDPI itself, but also for the whole of Lithuania as a fully-fledged partner and member state of the European Union implementing personal data protection reform in the EU. For the enforcement of the priority the SDPI acted within its remit and carried through Action No. 4 *Implementation of the EU Personal Data Protection Reform by Ensuring Balance of Interests between Residents and Economy/Public Administrative Bodies, Work No. 5.3.4 Enhancement of Human Rights Protection and Trust in the Judicial System* of the Implementation Plan of the

Programme of the Government of the Republic of Lithuania approved by Resolution No. 167 of 13 March 2017 of the Government of the Republic of Lithuania On the Approval of the Implementation Plan of the Programme of the Government of the Republic of Lithuania (hereinafter – the Implementation Plan of the Programme of the Government of the Republic of Lithuania).

One of the key factors contributing to efficiency and higher value-added of a data protection supervisory system for supervised data subjects (i.e. controllers and processors) and data subjects is the knowledge and clear understanding of how to apply the new rules to personal data processing stipulated in Regulation (EU) 2016/679. The SDPI devoted considerable attention for public awareness raising, provision of methodological assistance and consultations to controllers and processors, as well as drafting and approximation of legal acts. In view of regulatory changes in personal data protection many of the SDPI's performance indicators in 2018 doubled or even more than doubled, compared against 2016 and 2017 figures. The growth in operational scope was noted in all the areas within the SDPI's remit. Delivering on the SDPI's priority proved to be a challenge for the institution as all additional activities were performed in parallel to conventional operations.

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ APSAUGOS
INSPEKCIJA

SDPI help to prepare
for data protection
reform

YEAR 2017-2018

'17 - 5 696
'18 - 6 298

CONSULTATIONS

'17 - 136
'18 - 233

PUBLIC INFORMATION
ISSUES

'17 - 37
'18 - 77

EVENTS

'17 - 1 963
'18 - 4 720

NUMBER OF
PARTICIPANTS AT THE
EVENTS

'17 - 69
'18 - 97

MEETINGS

Schengen evaluation. The right to personal data protection is closely related to one of the fundamental human rights of the European Union's citizens, i.e. free movement of persons within the EU. Therefore, it is necessary to ensure that Lithuania complies with its commitments assumed in relation to the Schengen area and implements requirements of the Schengen acquis for personal data protection. In 2018 the Inspectorate executed the second priority of its activities, namely, it participated in the 2018 Schengen evaluation.

From 26 to 30 November 2018 Lithuania hosted Schengen evaluation in the area of personal data protection. The expert evaluation group composed of representatives from EU member states personal data protection supervisory authorities and the European Commission carried out inspections within the Inspectorate, at SIRENE Bureau in Lithuania, Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania regarding the Schengen and Visa information system, and the First Police Headquarters and Department of Migration.

In the run-up to the Schengen evaluation the Inspectorate performed inspection of the lawfulness of personal data processing in the Embassy of the Republic of Lithuania to the Republic of Azerbaijan and Turkmenistan; it developed methodological materials, such as brochures Personal Data Protection in the Schengen Information System and Personal Data Protection in the Visa Information System in Lithuanian, English, Russian and Arabic as well as distributed them to relevant competent authorities; drafted and arranged for the translation of information relevant for the Schengen's expert evaluation as well as arranged for and participated in the meetings with the Schengen evaluation experts.

During the visit at the Inspectorate the Schengen evaluation experts were introduced to the institution and activities of personal data protection carried out in Lithuania: the organisational set-up of the Inspectorate, staff and budgetary issues, the regulatory framework defining the Inspectorate's remit, independence and competences, international cooperation; supervisory activities with regard to personal data processing in the national second generation Schengen information system (SIS II) and in the Lithuanian national visa information system during the entire period since the last Schengen evaluation which took place in Lithuania in 2012; personal rights with regard

to access to, correction, deletion, etc. of personal data; cooperation with other supervisory institutions; awareness raising campaigns carried out by the Inspectorate from 2013 to 2018 on a variety of topics, including personal data processing in relation to Schengen and visas, with the focus on the relevance of protection of personal data and throughout the entire reporting period, in particular in the run-up and during the application of Regulation (EU) 2016/679.

The Schengen evaluation experts who met with the Inspectorate's representatives assessed the independence, structure, functions, funds of the Inspectorate, and the supervision of the national second generation Schengen information system and the Lithuanian national visa information system. The Schengen evaluation experts are planning to submit to Lithuania the inspection findings in the middle of 2019. These are going to include important information highlighting the strengths and weaknesses of the regulatory framework of the personal data protection in the Republic of Lithuania, as well as recommendations on further improvements to personal data protection in Lithuania.

SHENGHEN

Personal Data Protection in the Schengen Information System

**Asmens duomenų apsauga
Šengeno informaciniėje sistemoje**

**Защита персональных данных в
Шенгенской информационной системе**

حماية البيانات الشخصية في نظام معلومات شنغن

Participation in Project Activities

Help for Ukraine to protect human rights and freedoms.

Together with its Austrian partner Lithuania participates in EU twinning project No. UA/47b Implementation of the best European practices with the aim of strengthening the institutional capacity of the Apparatus of the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights to protect human rights and freedoms (Apparatus), intended to secure and strengthen a more efficient mechanism of prevention and response by the Ukrainian Parliament's High Commissioner for Human Rights to human rights' violations. In 2018 during project implementation the Inspectorate received a Ukrainian delegation which learned about the Inspectorate's activities and experience in practical application of Regulation (EU) 2016/679 as well as open-source data processing practice of Lithuania.

SolPriPa. On 17 September 2018 saw the official launch of SolPriPa – joint project of the State Data Protection Inspectorate and Mykolas Romeris University funded by the European Union titled Solving Privacy Paradox: Promotion of High Standards of Personal Data Protection as a Fundamental Right and one of the Key Factors of Consumer Confidence in the Digital Economy. Surveys conducted in previous years revealed quite a paradox of people, albeit being aware of their rights of privacy and personal data protection, demonstrated no eagerness to protect them. It is expected that this situation is going to change for the better along with the ongoing personal data protection reform conducted in relation to Regulation (EU) 2016/679 and awareness raising as well as information of the public about personal data protection.

A two-year SolPriPa project has as its goals the strengthening of institutional and organisational competences in non-formal education of the project partners; promotion of better management of business activities in the area of personal data protection; public awareness raising about data protection issues and promotion of intolerance towards personal data abuse; promotion of youth social solidarity and citizenship, development of youth citizenship competences for the purpose of an active and responsible participation in an ever-changing society.

During SolPriPa project implementation trainings are to be organised, teaching tools are to be developed for the purpose of better absorption of the teaching material, hosting of awareness raising seminars and other measures for different target groups, such as a competition for youth and development of a software application.

The key target groups of this project are small and medium-sized business representatives, health care and mass media sectors, vulnerable groups of society, such as youth or the elderly.

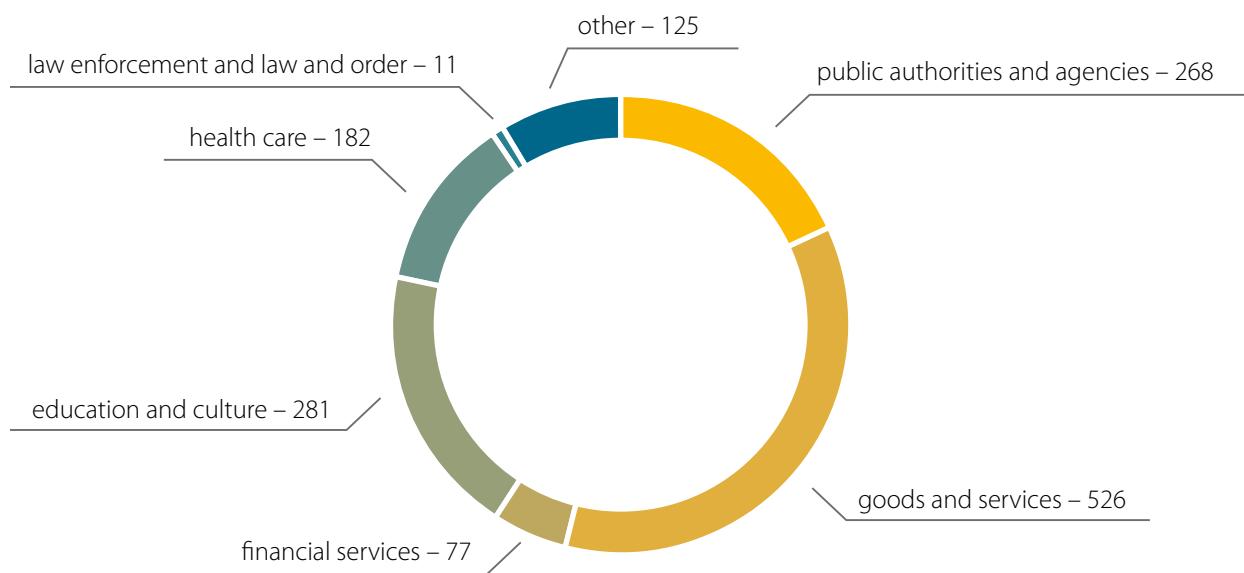
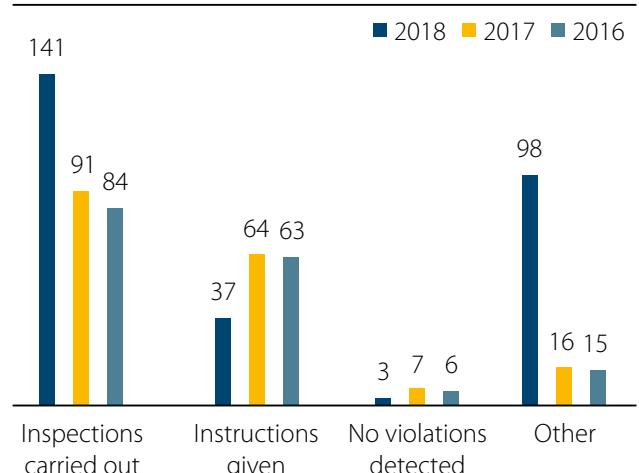
OVERVIEW OF ACTIVITIES

Preventive Supervision of Controllers

Preventive inspections. In 2018 a total of 141 preventive inspection were made (compared to 91 and 84 in 2017 and 2016, respectively). Sectoral inspections were performed in health care organisations, 12 major corporations engaged in the food, household appliances and pharmaceuticals were inspected for direct marketing and loyalty programmes purposes.

(NEW) Registration of data protection officers. In 2018 there were 1,470 organisations which reported to SDPI about appointed data protection officers, out of which there were 760 public legal entities and 710 private legal entities. These could be broken down into the following main fields of activities:

Results of preventive inspections in 2016–2018

(NEW) Notifications about data security breaches. In 2018 SDPI received 100 notifications about data security breaches (7 and 8 in 2017 and 2016, respectively). 93 out of this number were received after May 25th. Most of notifications were sent by companies and institutions engaged in activities related to goods and services (29 cases), public authorities and agencies (23), activities of financial services (17), activities of electronic communication services or network providers (7), health care activities (3), educational and cultural activities (1) and other activities (20). 68 investigations into data breaches resulted in 2 instructions given, 2 – recommendations, in 14 cases no violations were detected, 10 breaches were eliminated at the time of inspection, in 40 cases other measures were applied. Most of notifications were received due to the following circumstances, such as disclosure of data (56 cases), loss of data (11 cases), theft (6), data distortion (4), copying (3) and 20 other cases. With the start of application of GDPR data security breaches became relevant for all public and private sector operators. A victim of a security breach has to take actions to eliminate and record the breach, whereas in the cases prescribed in the GDPR it shall notify SDPI or people about such incidents within 72 hours from the moment it became aware thereof.

(REVOKED) Registration. Upon start of application of GDPR the procedure for registration of controllers became irrelevant. The register of personal data controllers was closed; companies and organisations are no longer under obligation to report to SDPI about personal data processed but instead they are obliged to ensure GDPR compliance.

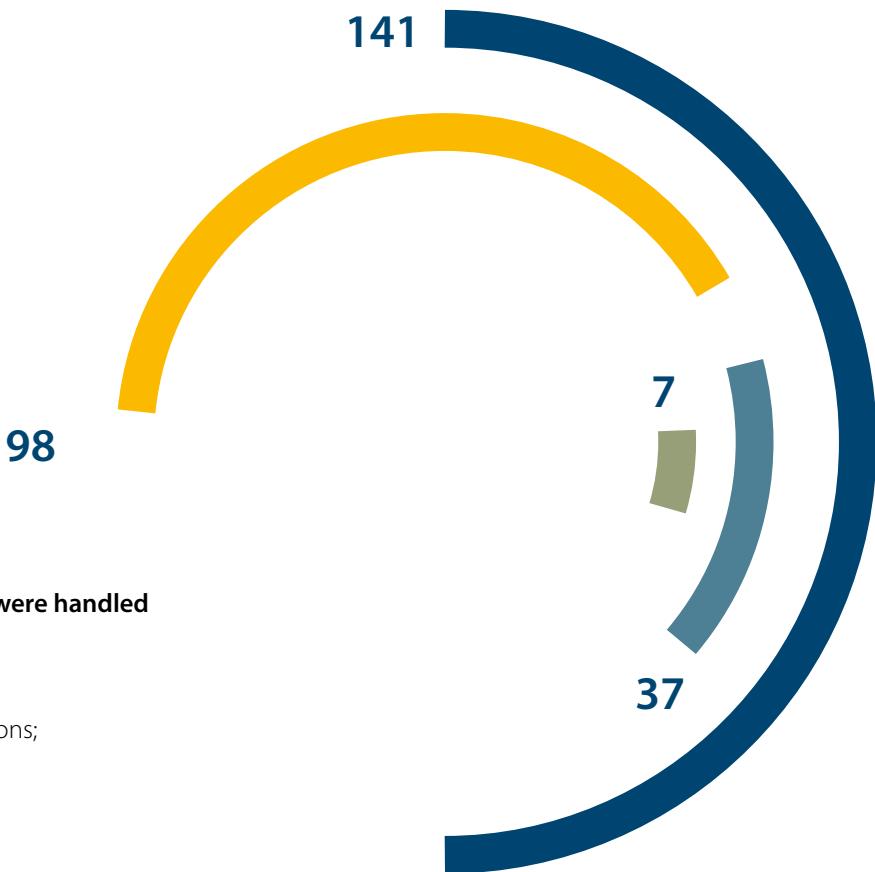
(REVOKED) Prior inspection. Under the new regulatory framework of personal data protection SDPI no longer implements prior inspection procedures.

Complaints Investigation

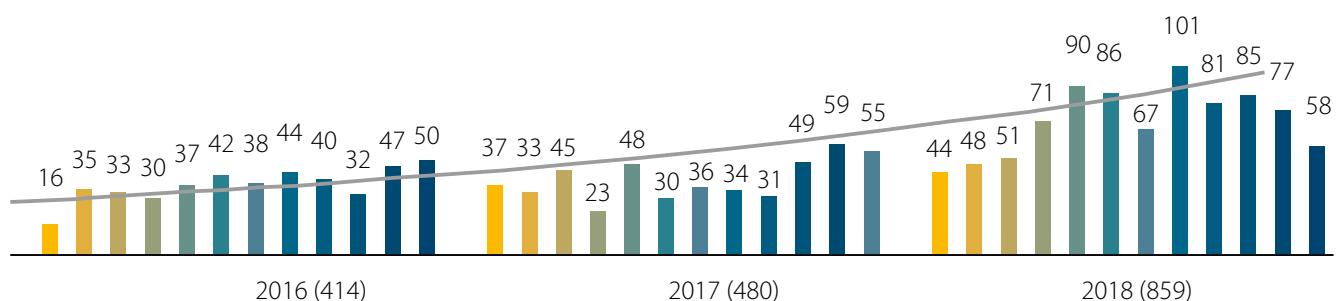
Handling of complaints. In 2018, 859 complaints were received (480 and 443 in 2017 and 2016, respectively), of which 641 complaints were lodged regarding actions by the private sector, 97 – regarding actions by public authorities, 76 – actions by other authorities, in 26 cases the party complained against had not been identified. As of May 25th, since the date of application of GDPR, many more complaints were filed. As of May 25th, 555 complaints were received. According to SDPI complaints statistics, direct marketing remains the key area of concern for the public in the field of personal data processing. Moreover, in 2018 individuals actively complained about the lawfulness of visual data processing, online data processing, data processing in the service sector and debtor's data. Various sanctions were imposed in 2018 under the LLPPD and GDPR, but no fines have yet been imposed under GDPR.

During 2018 a total of 619 complaints were handled resulting in the following sanctions:

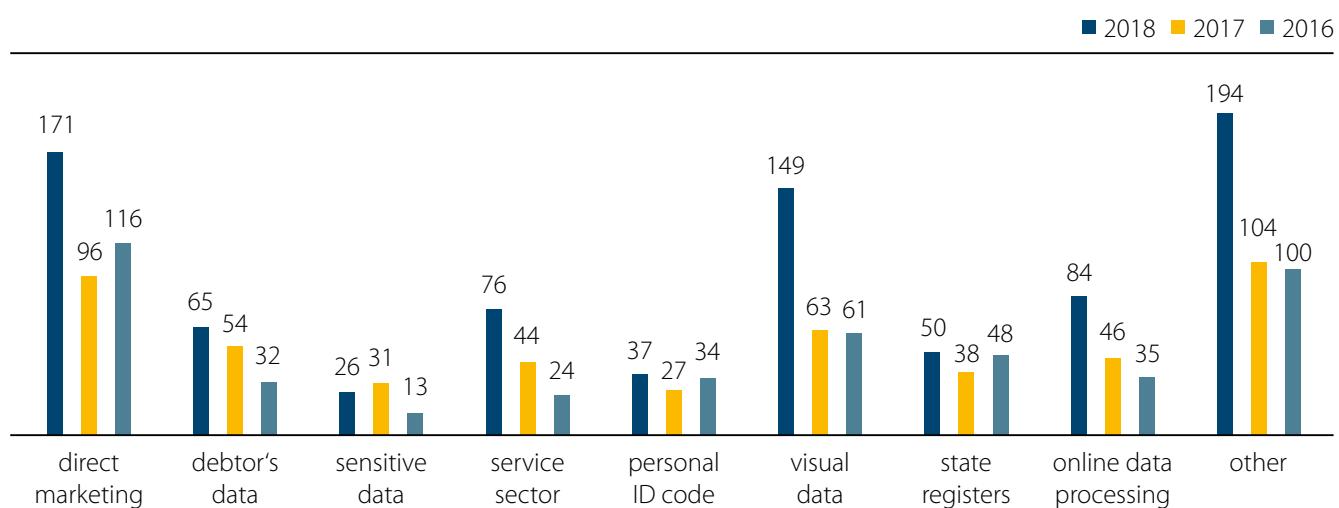
- 141 instructions;
- 37 statements of administrative violations;
- 7 reprimands;
- 98 no violations detected.

Monthly statistics of received complaints, year 2016–2018

Breakdown of complaints received by the subject in 2016–2018

Involvement in Policy Formation

Drafting of legal acts. In 2018 SDPI drafted 14 legal acts (compared with 7 drafts in 2017 and 7 drafts in 2016), i.e. orders by SDPI Director mainly in the areas of operational improvements or changes in relation to GDPR application.

Approximation of draft legal acts. In 2018 while performing the function of approximation of legal acts delegated to the Inspectorate, it provided its comments and proposals within its remit on 182 draft laws submitted, on 153 draft orders, on 151 draft rules of procedure for information systems and 18 registers, on 78 draft resolutions of the Government of the Republic of Lithuania and other legal acts. The majority of draft legal acts were submitted for approximation by controllers of public institutions and bodies – 465, by controllers in health care – 58, in education and culture – 30, etc.

Provision of Consultations and Information to the Public

Consultations. In 2018 SDPI provided 6,298 consultations (compared against 5,696 and 5,396 in 2017 and 2016, respectively). Out of this number, 4,234 consultations were provided to companies and institutions and the remainder 1,064 consultations – to people. In 2018 various organisations were mostly interested in the personal data protection reform. Up until 25 May 2018, 1,589 consultations were given on this subject, broken down into the lawfulness of personal data processing – 517, how to notify properly about an automated data processing – 368, lawfulness of video surveillance – 232, lawfulness of personal data provision – 217, etc. As of May 25th, majority of consultations to organisations were on issues about GDPR, LLPPD and SDPI remit – 403, on lawfulness of personal data processing – 305, on video surveillance – 173, on lawfulness of personal data provision – 160, on personal data protection officer – 159.

Public awareness. In 2018 SDPI prepared 233 public information tools (compared against 136 and 127 in 2017 and 2016, respectively). The public showed keen interest in various topics of the personal data protection reform. Information was provided to the mass media on 124 occasions, on 56 occasions SDPI participated in or gave interviews on television or radio programmes. SDPI broke 31 news on its website about relevant topics and issued 9 press releases.

Events. In 2018 SDPI representatives took part in 63 events. These were attended by 4,720 stakeholders, 77 presentations were given (against 33 and 19 in 2017 2016, respectively). Business and public sector communities were mainly informed about the personal data protection reform and latest regulatory requirements in this area.

Methodological assistance. In 2018 SDPI drafted 12 methodological documents:

In 2018 the Inspectorate prepared 9 methodological tools:

- Guidelines on appropriate organisational and technical data protection safeguards for controllers and processors;
- Recommendation to small and medium-sized businesses on application of General Data Protection Regulation;
- A standard template for data protection impact assessment;
- A recommendation on the procedure for detection, investigation, notification and filing of personal data security breaches;
- A recommendation on requirements for draft legal acts regulating personal data processing;
- A recommendation on records to be made about data processing operations;
- A reply to a FAQ regarding application of the General Data Protection Regulation for processing data about members of managing bodies of legal entities;
- A reply to a FAQ as to whether the GDPR provisions applies to natural persons who have published personal data of other individuals on the social media;
- A reply to a FAQ on how controllers should inform about an on-going video surveillance in an information table;
- Summary of results from inspections in municipal administrations regarding publishing of personal data in website sections related to on-going urban planning;
- Summary of results from inspections investigating into the lawfulness of receiving personal data from immovable property registers;
- Summary of results from inspections investigating into lawfulness of personal data processing for the purposes of direct marketing and loyalty programmes.

SURVEY OF THE CITIZENS OF LITHUANIA ON PERSONAL DATA PROTECTION AND PRIVACY ISSUES

The effectiveness of educational and public awareness raising activities in the area of personal data protection and privacy matters which were run by the Inspectorate in 2018 is reflected in the representative public opinion survey on personal data protection commissioned by the Inspectorate at the end of 2018 and conducted by Spinter tyrimai company. According to the survey, innovations in the regulatory framework of personal data protection and application of Regulation (EU) 2106/679 in all EU Member States as of May 25th generated enormous interest in society and organisations alike. In view of the relevance of the topic, during the survey on personal data protection the respondents were asked whether they had heard of the new personal data protection legal act which entered into force as of May 25th in Europe, including Lithuania, i.e. the General Data Protection Regulation. 71 percent of the Lithuanian citizens gave an affirmative answer to this question. People in the age group of 26–45 with higher educational background and higher income (above Eur 500) were among better informed of the

new personal data protection legal act. Compared to 2016 immediately after the adoption of Regulation (EU) 2016/679, the so-called privacy paradox survey was run which yielded only 20 percent of the respondents aware of the regulation.

Also according to this survey at the end of 2018 68% of the respondents gave an affirmative answer to the question whether they were aware of or believed to be aware of their statutory rights and duties in the area of personal data protection. Compared against 35% in 2016 this demonstrates that from 2016 to 2018 a proportion of people aware of their rights and duties in the area of personal data protection grew almost twofold. According to the 2018 survey data, larger awareness of their rights and duties in the area of personal data protection was among population from 36 to 55 years of age, hence, among people of employable age who most likely had to deal with personal data protection issues in their professional or public lives.

Performance of International Commitments

Personal data transfer to third countries. Performance of international commitments. In 2018 SDPI issued 6 authorisations for personal data transfer to third countries. 5 requests for authorisation were rejected. In 2018 SDPI made 13 investigations to verify whether companies were following the binding corporate rules (BCR).

Opinions on draft legal documents. In 2018 SDPI analysed and drafted 54 opinions on draft legal documents deliberated by the European Commission and Council of Europe working groups and/or committees which were forwarded to the Inspectorate by the Permanent Representation of the Republic of Lithuania, ministries and other public authorities via LINESIS system. In this way the Inspectorate contributed to the EU legislative process and cases deliberated at the Court of Justice of the European Union.

International inspection. In preparation for Schengen evaluation in 2018 SDPI performed inspection of the

lawfulness of personal data processing in the Embassy of the Republic of Lithuania to the Republic of Azerbaijan and Turkmenistan.

In 2018 SDPI replied to 27 queries submitted by parties to the Council of Europe Convention for Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No. 108).

International working groups. In 2018 SDPI representatives participated in 16 international working group meetings dealing with personal data protection. In order to become a fully-fledged member of international cooperation in the area of personal data protection the Inspectorate intensified its international cooperation activities and focused more on representation of Lithuania in personal data protection working group meetings. In 2018 the Inspectorate participated in 2 meetings of the Working Party under Article 29 of Directive 95/46/ EC and 7 meetings of the European Data Protection Board, 1 Schengen supervision coordination group meeting, 1 Eurodac supervision coordination group meeting and 1 Visa supervision coordination group meeting and in meetings of 4 other working groups.

REVIEW OF PERSONAL DATA PROTECTION SUPERVISION IN LITHUANIA IN 2018 BY THE OFFICE OF THE INSPECTOR OF JOURNALIST ETHICS

CONTEXT ANALYSIS

Human rights violations in the media can be defended in Lithuania not only by going to the court. Each person is guaranteed the legal institutional capacity to defend human rights – the right to file an application to the Office of the Inspector of Journalist Ethics (hereinafter the Office), the strategic objective whereof is the protection of human rights in the media.

The Office has its mission to ensure that human rights and freedoms are respected in the field of public information, by developing a critical approach to public information processes, raising awareness of human rights in society, and promoting the responsibility of public information authors and disseminators.

The main function of the inspector of journalist ethics is to investigate complaints of stakeholders on the violations of their honour and dignity in mass media, and their right to the protection of privacy. According to the legal regulation in force in Lithuania, the function of the personal data processing supervision authority is also assigned to the inspector of journalist ethics. Following the introduction of the General Data Protection Regulation throughout the European Union from 25 May 2018 (the Regulation), the inspector of journalist ethics has become one of the supervisory authorities of the implementation of this Regulation in Lithuania when personal data are processed for journalistic purposes and for academic, artistic or literary expression purposes. When personal data are processed for these purposes, the inspector of journalist ethics monitors and ensures that the provisions of the Law on Legal Protection of Personal Data and the Regulation are applied. Lithuania stands out from the general context of the European Union Member States by having two supervisory authorities for data processing – the State Data Protection Inspectorate (hereinafter SDPI) and the Office. In this context, interinstitutional cooperation with SDPI, continuous harmonisation of positions of the two supervisors, exchange of information and the need for a

uniform interpretation of the provisions of the Regulation are of paramount importance. During the preparation for the EU data protection reform, particularly close collaboration with SDPI was carried out in the field of evaluation of provisions of Article 85 (2) of the Regulation, which allow exceptions or derogations from the provisions, if they are necessary for the right to the protection of personal data to be compatible with freedom of expression and information. It was decided that the introduction of exceptions was necessary, as the application of the Regulation in its entirety would disproportionately restrict freedom of expression, the right of the public to information, and unduly restrict the activities of journalists and authors (disseminators) of public information. In this context, it was proposed to include the provisions envisaging exemptions from the application of the Regulation for the purposes of journalism, academic, artistic or literary expression, in Draft Law No. I-1374 of Legal Protection of Personal Data.

Even after the end of the preparations for the data protection reform and since the introduction of the provisions of the Regulation from 25 May 2018, the need to cooperate with the SDPI remains highly relevant in practice. This is due to the need for consistency enshrined in Article 63 of the Regulation. As the Law on Legal Protection of Personal Data does not provide for a specific mechanism for cooperation between SDPI and the Office, personal data supervision authorities themselves have sought the best and most effective forms of cooperation. An agreement on the drafting and signing of a cooperation agreement on the protection of personal data and privacy was made.

Thus, since 25 May 2018 the inspector of journalist ethics has, within its competence, acquired new, broader powers in the field of data protection, allowing him to investigate complaints by data subjects under the Regulation, and to sanction the most grave infringements.

OVERVIEW OF ACTIVITIES

Complaints

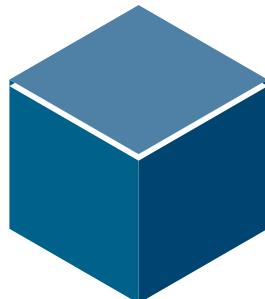
In 2018, the Office received 69 complaints about possible violations of personal data processing. Of these, 54 complaints were forwarded to the Office by SDPI according to the competence. This is 3 times more than in the previous period, i.e. in 2017, when only 18 complaints were forwarded by SDPI. As in 2017, a total of 7 complaints were received during the reporting period in order to exercise the right to be forgotten. The trend in the growth of the number of complaints of individuals about data processing infringements is observed not for the first year, and the entry into force of the Regulation has only increased the determination of data subjects to effectively defend their right to data protection. Given the dynamics of complaints about data protection, the increased public attention to this area, it is evident that the workload in this area has tripled and represented a major challenge for the Office, as the Office has received no funding for the preparation or implementation of personal data protection reform.

Consulting

The Office provides consultancy and information services in the matters within the competence of the inspector of journalist ethics. In 2018, a total of 719 consultations were provided. This is as many as 39 percent more than in the previous year (442 in 2017, 377 in 2016). According to the topics of consultations, the major share accounted for consultations on the processing of personal data in the media. The significant increase in this type of consultation within the Office linked to the European Union's data protection reform. New data protection rules introduced from 25 May 2018 caused many uncertainties to the public and the media. Provision of the consultation services has revealed situations where the Regulation is interpreted in an absolutist manner of the protection of personal data with unjustified restriction of the media rights to information, especially in journalistic enquiry and in gathering of information on public figures.

Infringements

Although the Regulation has been applied throughout the European Union from 25 May 2018, but the number of personal data breaches detected by the Office in the media has increased slightly, with 8 infringements detected in 2018 and 7 in 2017. Following the application of the Regulation, the Office has identified 2 cases of its violation which have led to a new measure – a reprimand for the personal data controller (processor).

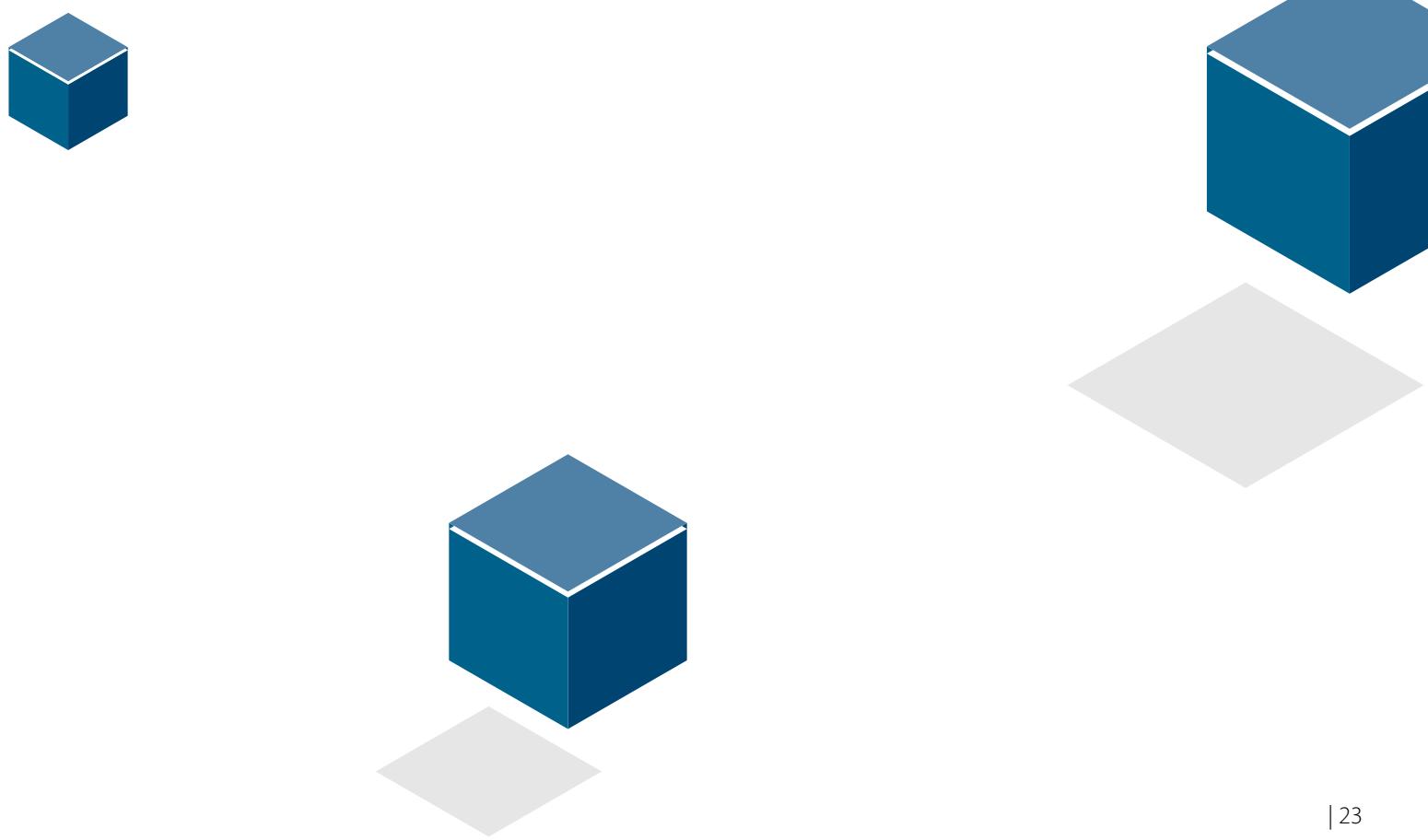

EMERGING ISSUES

While there should always be a balance between freedom of expression and the right to data protection, the application of the Regulation leads to imbalances in the public's right to know and the right to data protection. Regrettably, case analysis indicates that the Regulation has been used as a shield against journalists requesting information from state and municipal institutions and institutions. Journalists are denied access to the requested information on the grounds that such information is subject to protection under the Regulation and cannot be provided without the data subject's consent. Each case has to be considered individually, but the freedom of information includes the right to receive information from state, municipal institutions, which must not impede the collection and publication of information of public interest. The provisions of the Regulation cannot be interpreted as implying that this instrument of human rights would, in contrast to its nature, constitute a barrier for journalists to perform their professional duties, especially when it comes to journalistic enquiry involving public figures.

When advising stakeholders on the application of the Regulation, the issue of the "right to be forgotten" has often been raised in the media. In accordance with the legal regulation established in Lithuania, the right to erasure of the data ("Right to be forgotten") (Article 17 of the Regulation) is subject to an exception in the Republic of Lithuania, therefore, asking to remove irrelevant, obsolete, redundant information related to the person from the Internet is possible, but there is no obligation to respond to such a request. Even the expiry of criminal record is not a sufficient factual circumstance that may oblige the webmaster to "forget" the person once sentenced.

We have no case law on the interpretation and application of the provisions of the Regulation.

2018 M. VALSTYBINĖS DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOS ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA

KONTEKSTO ANALIZĖ

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) – viena iš asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų Lietuvoje. Inspekcijos misija – „**Ginti žmogaus teisę į asmens duomenų apsaugą**“. 2018 m. vykdyma veiklą Inspekcija vadovavosi 2018–2020 m. strateginiu veiklos planu ir vykdė Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme (toliau – ADTA), Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymu (toliau – ERI), 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokį duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas (ES) 2016/679) ir kituose teisės aktuose įtvirtintas funkcijas.

Ataskaitiniai metais jvykusius reikšmingiausius išorinius pokyčius asmens duomenų apsaugos srityje atspindi 2018 m. Inspekcijos vykdytas su asmens duomenų apsaugos reformos įgyvendinimu Lietuvoje susijęs prioritetas – „**Veiksmingos duomenų apsaugos priežiūros sistemos pagal Reglamentą (ES) 2016/679 sukūrimas**“. Šie pokyčiai reikšmingi ne tik pačiai institucijai – Inspekcijai, tačiau ir visos šalies mastu bei Lietuvos, kaip lygiavertės Europos Sajungos valstybės narės, lygmeniu įgyvendinant asmens duomenų apsaugos reformą visoje Europos Sajungoje. Numatytam prioritetui įgyvendinti Inspekcija pagal kompetenciją vykdė Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo planas), 5.3.4 darbo „Žmogaus teisių apsaugos ir pasitikėjimo teisingumo sistema stiprinimas“ 4 veiksma „ES duomenų apsaugos reformos įgyvendinimas, užtikrinant gyventojų ir ūkio / viešojo administravimo subjekčių interesų pusiausvyrą“.

Asmens duomenų apsaugos reforma visose Europos Sajungos valstybėse narėse paremta duomenų apsaugos teisės aktų paketu – Reglamentu (ES) 2016/679 ir 2016 m. balandžio 27 d. direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamoji persekiojimo už

jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokį duomenų judėjimo, ir kuria panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (toliau – Direktyva (ES) 2016/680). Reglamentas (ES) 2016/679 pradėtas taikyti 2018 m. gegužės 25 d., o naujos redakcijos Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas (toliau – ADTA) ir Direktyvos (ES) 2016/680 nuostatas perkélės Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamomo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymas įsigaliojo 2018 m liepos 16 d.

Remiantis duomenų apsaugos teisės aktų paketu visose Europos Sajungos valstybėse narėse įgyvendinta asmens duomenų apsaugos reforma, skatinanti žmonių pasitikėjimą skaitmeninėmis paslaugomis. Įtvirtintos priemonės, užtikrinančios saugesnį asmens duomenų tvarkymą, pristaikymą prie nuolat augančio technologijų poveikio ir padedančios skaitmeninei ekonomikai įtvirtinti vidaus rinkoje. Europos Sajungos valstybių narių duomenų apsaugos priežiūros institucijos, tarp jų ir Inspekcija, pasikeitusi asmens duomenų tvarkymo reikalavimus pradėjo taikyti praktikoje.

Pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679 iš esmės reformuota ankstesnė duomenų apsaugos sistema – peržiūrėtos ir naujai suformuluotos asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų (Lietuvos Respublikoje viena iš jų – Inspekcija) vykdomos funkcijos, Inspekcijai suteikiti didesni, veiksmingesnę priežiūrą atliliki padedantys įgaliojimai, didinamas Europos Sajungos valstybių narių duomenų apsaugos priežiūros institucijų bendradarbiavimas, įtvirtinamos naujos pareigos duomenų valdytojams ir naujos teisės duomenų subjektams asmens duomenų apsaugos srityje.

2018 m. pradžioje Inspekcijos vadovo pareigas pradėjo eiti naujas vadovas – 2018 m. vasario 7 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 123 „Dėl R. Andrijausko priėmimo“ 5 metų kadencijai paskirtas Raimondas Andrijauskas.

Vienu iš didžiausių 2018 m. iššūkių tapo Inspekcijos darbuotojų perviliojimas į viešąjį bei privatų sektorius dėl asmens duomenų apsaugos specialistų stokos rinkoje ir išaugusio poreikio, salygoto Reglamento (ES) 2016/679 numatytos naujos duomenų apsaugos pareigūno pareigybės įtvirtinimo. Siekiant efektyvinti Inspekcijos veiklą peržiūrėta naujaipatvirtinta Inspekcijos struktūra, atsisakyta keleto vadovaujančių asmenų pozicijų, reorganizuota skyrių

veikla, kad būtų užtikrintas naujų Reglamente (ES) 2016/679 numatytių funkcijų įgyvendinimas. Nepaisant struktūrinių pokyčių, Inspekcijos padidėjusioms veiklos apimtimis vykdyti būtini papildomi žmogiškieji ištekliai. Atsižvelgiant į tai ir į kitų Europos Sajungos valstybių narių pavyzdžius didinant personalo pajėgumus efektyviam Reglamento (ES) 2016/679 įgyvendinimui, Inspekcija tikisi papildomų etatų skyrimo tinkamam pavestų funkcijų vykdymui.

Finansiniai ir žmogiškieji Inspekcijos ištekliai

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
Biudžetas (tūkst. Eur)	716,0	729,3	1 111,0	1 120,0
iš jo darbo užmokesčiui (tūkst. Eur)	459,0	477,0	531,0	805,0
Skirtų etatų skaičius	32	32	32	32

DALYVAVIMAS PROJEKTŲ VEIKLOJE

Žmogaus teisių ir laisvių stiprinimas Ukrainoje

Lietuva kartu su Austrija partnerio teisėmis dalyvauja ES dyvinių projekte Nr. UA/47b „Ukranos Parlamento Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro institucinių gebėjimų saugoti žmogaus teises ir laisves stiprinimas pagal geriausią Europos patirtį“, skirtame užtikrinti ir stiprinti veiksmingesnės prevencijos ir reagavimo į žmogaus teisių pažeidimus mechanizmą Ukrainos Parlamento Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro institucijoje. 2018 m. įgyvendinant šį projektą Inspekcijoje lankési Ukrainos delegacija ir susipažino su Inspekcijos veikla, Lietuvos patirtimi pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679 ir atvirų duomenų tvarkymo praktika Lietuvoje.

Dvejų metų trukmės SolPriPa projekto tikslai: tobulinti projekto partnerių neformaliojo išsilavinimo institucinius ir organizacinius gebėjimus; skatinti organizacijas pagerinti verslo veiklos valdymą asmens duomenų apsaugos srityje; didinti visuomenės informuotumą apie duomenų apsaugos problemas ir skatinti netoleranciją piktnaudžiavimui asmens duomenimis; skatinti socialinį solidarumą ir jaunimo pilietiškumą, ugdyti jų pilietiškumo kompetenciją, būtiną aktyviam ir atsakingam dalyvavimui nuolat kintančioje visuomenėje.

Įgyvendinant SolPriPa projektą numatyta vesti mokymus, parengti įvairių mokymo priemonių, skirtų geriau įsisavinti mokymų medžiagą, rengti informuotumo didinimo seminarus ir kitas priemones skirtingu tikslinių grupių nariams, pavyzdžiui, konkursas jaunimui ir programėlės sukūrimas.

Šio projekto pagrindinės tikslinės grupės: smulkaus ir vidutinio verslo atstovai, sveikatos priežiūros ir žiniasklaidos sektorai, pažeidžiamesnės visuomenės grupės, tokios kaip jaunimas ar senyvo amžiaus žmonės.

SolPriPa – visuomenės informuotumo didinimas Lietuvoje

2018 m. rugsėjo 17 d. Lietuvoje startavo Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos ir Mykolo Romerio universiteto iš dalies Europos Sąjungos léšomis finansuojamas projektas „Sprendžiant privatumo paradoksą: asmens duomenų apsaugos, kaip pagrindinės teisės ir vieno iš svarbiausių vartotojų pasitikėjimo skaitmeninė ekonomika veiksniių, aukštų standartų skatinimas“ (SolPriPa). Ankstesniais metais Lietuvoje atliekant tyrimus susidurta su paradoksalia situacija, kad žmonės žino apie teises dėl privatumo ir asmens duomenų apsaugos, tačiau néra linkę jas ginti. Tikimasi, kad ši situacija keisės kartu su asmens duomenų apsaugos reforma dėl Reglamento (ES) 2016/679 ir visuomenės informuotumo didinimu bei švietimu asmens duomenų apsaugos srityje.

VEIKLOS PRIORITETAI

Veiksmingos duomenų apsaugos priežiūros sistemos pagal Reglamentą (ES) 2016/679 sukūrimas

Vienas iš pagrindinių veiksnių, lemiančių, kad duomenų apsaugos priežiūros sistema būtų veiksminga ir teikianti didesnę naudą tiek prižiūriumiems subjektams (duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams), tiek duomenų subjektams, yra Reglamente (ES) 2016/679 įtvirtintų naujų asmens duomenų tvarkymo taisyklių supratimas ir aiškius žinojimas, kaip jas įgyvendinti. Inspekcija skyrė didelį dėmesį visuomenės informavimui, metodinės pagalbos ir konsultacijų duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams teikimui, teisės aktų projektų rengimui ir derinimui. Atsižvelgiant į asmens duomenų apsaugos teisinio reguliavimo pokyčius, daugelis Inspekcijos veiklos rodiklių 2018 m., palyginti su ankstesnių 2016 m. ir 2017 m. rezultatais, padidėjo dvigubai ir net daugiau. Veiklos apimčių augimas buvo stebimas visose Inspekcijos veiklos srityse. Inspekcijos prioriteto įgyvendinimas neabejotinai tapo išsūkiu institucijai, kadangi visos papildomos veiklos

buvo vykdomos lygiagrečiai su įprastine Inspekcijos veikla. Įgyvendindama veiklos prioritetą „Veiksmingos duomenų apsaugos priežiūros sistemos pagal Reglamentą (ES) 2016/679 sukūrimas“ Inspekcija atliko šiuos Inspekcijos 2018–2020 m. strateginiame veiklos plane numatytyus darbus:

1.1. 2018 m. buvo parengti ir patvirtinti Lietuvos narystės ES informacinėje sistemoje (LINESIS) nurodyti Inspekcijos direktoriaus įsakymai, dėl kurių nereikia Europos duomenų apsaugos valdybos (toliau – Valdyba) nuomonės. Inspekcijos direktoriaus įsakymo „Dėl Duomenų tvarkymo operacijų, kurioms taikomas reikalavimas atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą, sąrašo patvirtinimo“ projektas 2018 m. galutinai su Valdyba nebuvo suderintas. Šis procesas baigsis 2019 m. Kiti Inspekcijos direktoriaus įsakymai, kurie pagal Reglamentą (ES) 2016/679 turi būti priimti ir suderinti su Valdyba, bus pradėti rengti 2019 m. kai jau bus priimtos atitinkamos Valdybos rengiamos gairės;

1.2. Inspekcija padėjo viešajam ir privačiajam sektoriui pasiruošti duomenų apsaugos reformai. Lietuvoje pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679 Inspekcija ne tik informavo visuomenę apie laukiančius pokyčius, tačiau nemažą turimų žmogiškųjų išteklių dalį skyrė ir Lietuvos Respublikos teisinės bazės soderinimui su pasikeitusiu duomenų apsaugos

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ APSAUGOS
INSPEKCIJA

PASIRUOŠIMO REFORMAI
PAGALBA

reglamentavimu Europos Sajungoje. Bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija dalyvauta naujos redakcijos Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymo projektų derinimo su suinteresuotais asmenimis svarstymo Lietuvos Respublikos Seime procese. Be šių teisės aktų su Inspekcija derinti kitų institucijų parengti įstatymų bei pojstatyminiu teisės aktų pakeitimai dėl jų atitinkies Reglamento (ES) 2016/679 nuostatomis. Inspekcijos 2018–2020 m. strateginiame veiklos plane per 2018 m. buvo numatyta pateikti pastabas ar pasiūlymus dėl 430 teisės aktų projektų, tačiau šis rodiklis buvo žymiai viršytas – buvo pateikta pastabų ir pasiūlymų dėl 623 teisės aktų projektų.

1.3. Siekdama padėti duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams įgyvendinti naujus asmens duomenų tvarkymo reikalavimus, Inspekcija savo interneto svetainėje www.adu.lt sukūrė specialią asmens duomenų apsaugos reformai skirtą rubriką, kurioje buvo skelbiamai naujausiai Inspekcijos turima informacija pasikeitusių asmens duomenų apsaugos reikalavimų taikymo klausimais. Buvo parengta ir periodiškai atnaujinama metodinė informacija, atsižvelgiant į naujo asmens duomenų teisnio reguliavimo nuostatas.

1.4. Reglamente (ES) 2016/679 įtvirtinta nauja pareigybė – duomenų apsaugos pareigūnas. Vadovaujantis Reglamento (ES) 2016/679 nuostatomis viešojo sektoriaus institucijos ir organizacijos bei dalis privataus sektoriaus bendrovių turi paskirti tokį pareigūną ir pranešti apie tai Inspekcijai. 2018 m. Inspekcija, siekdama padėti pradedantiesiems duomenų apsaugos pareigūnams, suorganizavo šiemis specialistams mokymus, kuriuose dalyvavo 100 (planuota 75) duomenų apsaugos pareigūnų.

1.5. Tęsiant Inspekcijos švietėjišką veiklą informuotumui asmens duomenų apsaugos reformos klausimais didinti planuota surengti 5 susitikimus su jvairiose duomenų valdytojų veiklos srityse veikiančiomis asociacijomis ir (ar) kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis. Atsižvelgiant į suinteresuotųjų šalių poreikius, surengti 11 susitikimų.

1.6. Inspekcija taip pat organizavo seminarus ministerijoms ir joms pavaldžioms įstaigoms, jvairioms verslo asociacijoms ar visuomeninėms organizacijoms, skaitė pranešimus renginiuose, kad informuotų kuo didesnę ir jvairesnę auditoriją apie pasikeitusius asmens duomenų apsaugos reikalavimus. Tokių renginių skaičius 2018 m. buvo 63. Juose dalyvavo 4 720 suinteresuotų asmenų, buvo parengti 77 pranešimai (planuota 10). Minėtų renginių skaičius 2018 m. išaugo dvigubai, palyginti su ankstesniais metais (2017 m. – 33, o 2018 m. – 63).

1.7. Inspekcija 2018 m. suteikė 6 298 konsultacijas (planuota 6 000) suinteresuotiems asmenims asmens duomenų apsaugos ir privatumo klausimais. Tai iš esmės leidžia daryti išvadą, kad visuomenė aktyviai domisi savo

teisėmis, o organizacijos siekia tinkamai ir atsakingai tvarkyti jiems patikėtus asmens duomenis.

2018 m. Inspekcijos vykdytų švietimo ir informuotumo didinimo veiklų asmens duomenų ir privatumo apsaugos klausimais efektyvumą atspindi 2018 m. pabaigoje Inspekcijos užsakymu kompanijos „Spinter tyrimai“ atliktas reprezentatyvus Lietuvos gyventojų tyrimas apie asmens duomenų apsaugą. Tyrimo duomenimis, asmens duomenų apsaugos teisinės sistemos naujovės ir Reglamento (ES) 2016/679 taikymo pradžia visose Europos Sajungos valstybėse narėse gegužės 25 d. sukelė didelį visuomenės ir organizacijų susidomėjimą. Atsižvelgiant į temos aktualumą, atliekant gyventojų tyrimą apie asmens duomenų apsaugą respondentams buvo užduotas klausimas „Ar teko girdėti apie 2018 m. gegužės 25 d. visoje Europoje ir Lietuvoje pradėtą taikyti naują asmens duomenų apsaugos teisės aktą – Bendrajį duomenų apsaugos reglamentą?“. Teigiamai į šį klausimą atsakė 71 proc. Lietuvos gyventojų. Apie naują asmens duomenų apsaugos aktą dažniau yra girdėję 26–45 metų asmenys, aukštajų išsilavinimą įgiję, didžiausias pajamas gaunantys (daugiau kaip 500 Eur.) respondentai. Palyginimui 2016 m., tik priėmus Reglamentą (ES) 2016/679, buvo atliktas vadinamasis privatumo paradokso tyrimas, tuomet žinančiuju apie minėtą reglamentą tebuvo 20 procentų respondentų.

Padidėjės visuomenės informuotumas duomenų apsaugos srityje lėmė ir didėjantį žmonių nepakantumą teisės įasmens duomenų apsaugą pažeidimams. Tai atspindi Inspekcijos vykdomos skundų nagrinėjimo veiklos rodiklių pokyčiai. 2018 m. Inspekcija sulaukė didelio skaičiaus asmenų skundų dėl galimo teisės į asmens duomenų apsaugą pažeidimo – 859. Atsižvelgiant į turimus žmogiškuosis išteklius Inspekcija per 2018 m. išnagrinėjo 619 skundų, šios veiklos rezultatyvumas, palyginti su 2017 m. (480 skundų), padidėjo 29 proc.

2. Kaip vienas reikšmingiausių asmens duomenų apsaugos priežiūros sistemos elementų neabejotinai yra ir efektyvi duomenų valdytojų veiklos priežiūra. Įgyvendindama Reglamentą (ES) 2016/679 ir teikdama savitarpio pagalba, Inspekcija vykdė asmens duomenų tvarkymo teisėtumo patikrinimus ir kitų ES valstybių narių priežiūros institucijų prašymu. Be to, Inspekcija, atsižvelgdama į didelio visuomenės dėmesio sulaukusį incidentą dėl ypatingų asmens duomenų apie sveikatą vagystės iš grožio chirurgijos paslaugas teikiančios įmonės ir jų paviešinimo, numatė stiprinti prevencinę asmens duomenų tvarkymo kontrolę tų duomenų valdytojų, kurie tvarko ypatingus asmens duomenis. Tokie patikrinimai leidžia tam sektoriui prilausantiems duomenų valdytojams išspręsti duomenų tvarkymo problemas. Įgyvendinant prioritetą buvo numatyta vykdyti asmens duomenų tvarkymo teisėtumo patikrinimus 21 sveikatos priežiūros įstaigoje, 2018 m. buvo patikrinti 7 tokie duomenų valdytojai dėl įgyvendinamų asmens duomenų saugumo priemonių tinkamumo. Numatytas rodiklis nebuvo pasiektas, atsižvelgiant į pasikeitusius veiklos prioritetus dėl Reglamento (ES) 2016/679 taikymo pradžios.

3. Veiksminga duomenų apsaugos priežiūros sistemos stiprinimo priemone laikytinas aktyvus bendradarbiavimas su kitų Europos Sąjungos valstybių narių duomenų apsaugos priežiūros institucijomis. Įgyvendinant Reglamentą (ES) 2016/679 ir formuojant jo taikymo praktiką ypač svarbus Reglamentu (ES) 2016/679 įsteigtais Valdybos, iš dalies suformuotos buvusios Direktyvos 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupės pagrindu ir sudarytos iš visų Europos Sąjungos valstybių narių duomenų apsaugos priežiūros institucijų atstovų, vaidmuo. Nuolatinis Inspekcijos atstovų dalyvavimas Valdybos veikloje, informacijos teikimas jos sudarytoms darbo grupėms padeda formuoti vienodą šio reglamento taikymo praktiką. Buvo numatyta, kad 2018 m. Inspekcija ne mažiau kaip 10 kartų teiks Valdybai ir jos sudarytoms darbo grupėms nuomonės, pastabas, pasiūlymus ar išvadas. 2018 m. informacija teikta 21 kartą, be kita ko, dalyvauta visuose 7 2018 m. organizuotuose Valdybos posėdžiuose.

4. Igyvendindama Reglamentą (ES) 2016/679, Inspekcija turėjo pertvarkyti savo informacines sistemas taip, kad jų funkcionalumas suteiktų galimybę duomenų valdytojams ir Inspekcijos darbuotojams atliki Reglamente (ES) 2016/679 numatytas funkcijas, vadovaujantis tame numatytais reikalavimais. Šiuo tikslu Inspekcija 2018 m.:

4.1. Atsižvelgiant į naujo asmens duomenų apsaugos reguliavimo nuostatas, kurios nenumato duomenų valdytojų registravimo, pradėjo Asmens duomenų valdytojų valstybės registro likvidavimo procesą bei informacinių sistemų „Pagalba“ pertvarkymo darbus. Tinkamam duomenų saugumui užtikrinti, atliki kritinės Inspekcijos informaciinių išteklių infrastruktūros migravimo darbų į VĮ „Infostruktūrą“ fizinius serverius.

4.2. Pradėtas rengti investicinis projektas „VDAI informacinių sistemų pritaikymas Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) reikalavimams“, atlanka Inspekcijos vykdomos kontrolės ir vidaus administravimo procesų analizė.

Dalyvavimas 2018 metų Šengeno vertinime

SHENGGEN

Personal Data Protection in the Schengen Information System

**Asmens duomenų apsauga
Šengeno informacinėje sistemoje**

**Защита персональных данных в
Шенгенской информационной системе**

حماية البيانات الشخصية في نظام معلومات شنغن

Teisė į asmens duomenų apsaugą glaudžiai susijusi su viena pagrindinių Europos Sąjungos piliečių laisve – laisvu asmenų judėjimu Europos Sajungoje. Dėl šios priežasties būtina tinkamai užtikrinti Lietuvos įsipareigojimus dėl Šengeno erdvės įgyvendinti Šengeno *aquis* reikalavimus asmens duomenų apsaugos srityje. 2018 m. Inspekcija įvykdė numatytą antrajį veiklos prioritetą – „**Dalyvavimas 2018 metų Šengeno vertinime**“.

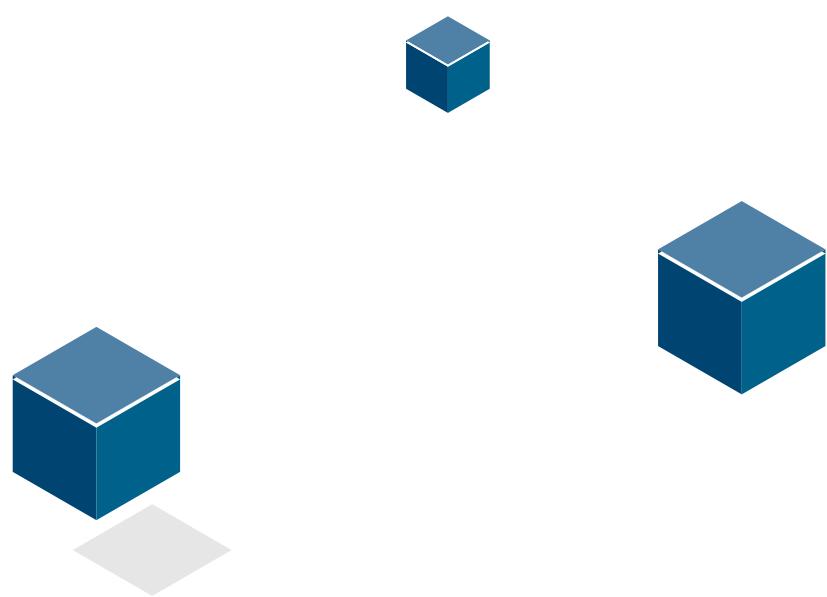
2018 m. lapkričio 26–30 d. Lietuvoje vyko Šengeno vertinimas asmens duomenų apsaugos srityje. Šio vertinimo ekspertų grupė, sudaryta iš Europos valstybių narių asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų ir Europos Komisijos atstovų, atliko tikrinimus Inspekcijoje, Lietuvos SIRENE biure, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje dėl Šengeno bei Vizų informacinių sistemų, Pirmajame policijos komisariate ir Migracijos departamento.

Inspekcija, ruošdamasi Šengeno vertinimui: atliko asmens duomenų tvarkymo teisėtumo patikrinimą Lietuvos Respublikos ambasadoje Azerbaidžano Respublikai ir Turkmenistanui; parengė metodinę medžiagą – brošiūras „Asmens duomenų apsauga Šengeno informacinėje sistemoje“ ir „Asmens duomenų apsauga vizų informacinėje sistemoje“ lietuvių, anglų, rusų ir arabų kalbomis bei išplatino kompetentingoms institucijoms; parengė ir pasirūpino Šengeno įvertinimo ekspertams būtinos informacijos vertimui bei suorganizavo ir dalyvavo susitikimuose su Šengeno vertinimo ekspertais.

Vizito metu Inspekcijoje Šengeno vertinimo ekspertams pristatyta pati institucija ir Lietuvoje vykdoma asmens duomenų apsaugos priežiūros veikla: Inspekcijos organizacinė struktūra, personalo ir biudžeto klausimai, institucijos teisinė bazė, nepriklausomumas ir kompetencijos, tarptautinis bendradarbiavimas; priežiūros veikla dėl asmens duomenų tvarkymo Lietuvos nacionalinėje antrosios kartos Šengeno informacinėje sistemoje ir Lietuvos nacionalinėje vizų informacinėje sistemoje per visą laikotarpį nuo paskutinio 2012 m. vykusio Šengeno vertinimo Lietuvoje; asmenų teisės dėl prieigos,

ištaisymo, ištrynimo ir kt.; bendradarbiavimas su kitomis priežiūros institucijomis; 2013–2018 m. Inspekcijos vykdutos informuotumo didinimo veiklos ne tik dėl asmens duomenų tvarkymo Šengeno ir vizų tema, tačiau akcentuotas asmens duomenų ir privatumo apsaugos temos aktualumas visu ataskaitiniu laikotarpiu, o ypač rengiantis ir pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679.

Šengeno vertinimo ekspertai, susitikę su Inspekcijos atstovais, vertino jos, kaip priežiūros institucijos, nepriklausomumą, struktūrą, funkcijas, finansus, vykdomą Lietuvos nacionalinės antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos ir Lietuvos nacionalinės vizų informacinės sistemos priežiūrą. Šengeno vertinimo ekspertai tikrinimo rezultatus Lietuvai planuoja pateikti 2019 m. viduryje. Tai bus svarbi informacija, kuri atskleis Lietuvos Respublikos teisinės sistemos asmens duomenų apsaugos srityje stipriąsias ir silpnąsias vietas, ekspertai pateiks pasiūlymus, kaip gerinti asmens duomenų apsaugą Lietuvoje.

STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

STRATEGINIS TIKSLAS:

užtikrinti duomenų subjektų teisių apsaugą asmens duomenų apsaugos srityje

Strateginė tikslų įgyvendinančios programos ir atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų patikslintame plane, dalis (proc.)**
		Patvirtintų asignavimų planas	Patikslintas asignavimų planas*	Faktiškai panaudota asignavimų	
1	2	3	4	5	6
01.001	Duomenų apsaugos valdymas	1 111	1 111	1 107,1	99,65

Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama

*Jeigu patikslintame plane asignavimai didėja ar mažėja daugiau nei 5 proc. lyginant su asignavimais, nurodytais patikslintame plane, to priežastys trumpai paaškinamos po lentele. Paaškinimai pateikiami dėl patikslintų asignavimų programos lygiu.

** Jeigu asignavimų panaudojimo procento nuokrypiai viršija 10 proc., jie ir jų priežastys trumpai paaškinami po lentele.

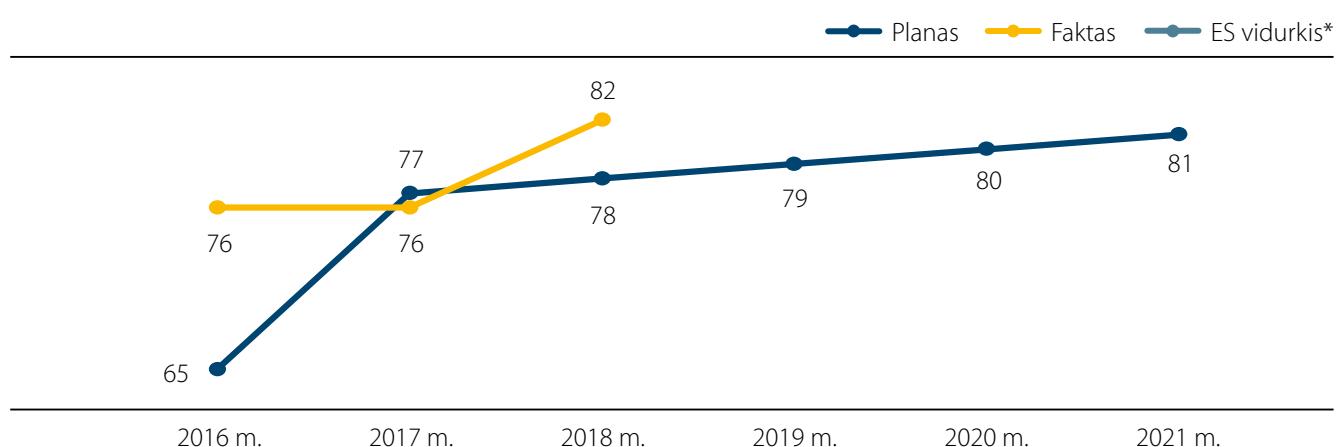
Inspekcijos 2018–2020 m. strateginiame veiklos plane užsibrėžto tikslų įgyvendinimą atspindi toliau pateiktas efekto vertinimo kriterijus.

Efekto kriterijus (E-01-01) „Asmenų, palankiai vertinančių Inspekcijos veiklą, dalis, proc.“

Efekto vertinimo kriterijų atspindi informacija, kiekvienais metais renkama apklausos būdu Inspekcijos interneto

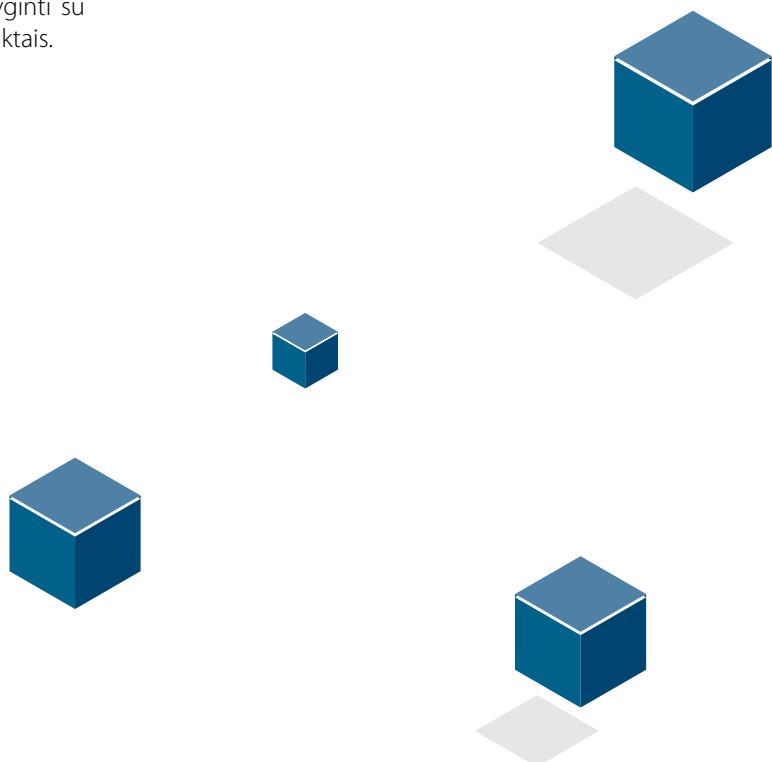
svetainėje iš fizinių ir juridinių asmenų, kurie per ataskaitinius metus dėl vienokių ar kitokių priežasčių kreipėsi į Inspekciją, ir iš renginiuose, kuriuose Inspekcijos atstovai skaitė pranešimus, platinamų apklausų rezultatų. 2018–2020 m. Inspekcijos strateginiame veiklos plane buvo planuota, kad 2018 m. 78 proc. respondentų Inspekcijos veiklą vertins palankiai, tačiau 2018 m. buvo pasiektas net 82 proc. palankaus veiklos vertinimo rodiklis.

Efekto vertinimo kriterijus – asmenų, palankiai vertinančių Inspekcijos veiklą, dalis, procentais

* Informacija nepateikta atsižvelgiant į tai, kad Inspekcija neturi duomenų, jog kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse būtų renkama atitinkama informacija.

2018 m. Inspekcija padėjo Lietuvos viešojo ir privataus sektoriaus atstovams (ypač smulkaus ir vidutinio verslo) pasirengti teisinio asmens duomenų apsaugos reguliavimo pokyčiams, teikė konsultacijas, rengė mokymus, vedė paskaitas ir seminarus, asmenims padėjo suvokti, kokias jų teises padės ginti Reglamentas (ES) 2016/679. Inspekcijos skirtas dėmesys teikiti su asmens duomenų apsaugos reformos įgyvendinimu susijusią pagalbą tiek duomenų valdytojams, tiek duomenų subjektams nulémė išaugusj palankaus Inspekcijos vertinimo rodiklij, kuris, palyginti su 2017 m. duomenimis, padidėjo 6 procentiniai punktais.

DUOMENŲ APSAUGOS VALDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Inspekcija, siekdama užsibrėžto strateginio tikslų, vykdė **Duomenų apsaugos valdymo programą**. Programos vykdymo rezultatui vertinti yra pasirinktas kriterijus: R-01-01-01-01 „Asmenų, žinančių apie įstatymų jiems suteiktas teises ir nustatytas pareigas asmens duomenų apsaugos srityje, dalis, proc.“. 2018 m. pabaigoje atlikto reprezentatyvaus Lietuvos gyventojų tyrimo apie asmens duomenų apsaugą duomenimis, j klausimą „Ar Jūs žinote apie įstatymų Jums suteiktas teises ir nustatytas pareigas asmens duomenų apsaugos srityje?“ atsakė žinantys ir manantys, kad žino 68 procentai respondentų. 2016 m. šis rodiklis siekė 35 proc.,

tad palyginti 2016-ujų ir 2018-ujų tyrimų duomenis, kone dvigubai padaugėjo asmenų, žinančių apie savo teises ir pareigas asmens duomenų apsaugos srityje. 2018 m. tyrimo duomenimis, apie suteiktas teises ir nustatytas pareigas daugiau žino 36–55 metų Lietuvos gyventojai, taigi darbingo amžiaus žmonės, kurie, tikėtina, susiduria su asmens duomenų apsaugos klausimais darbinėje srityje ir visuomeniniame gyvenime.

VALSTYBINĖS DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJOS UŽSAKYMU
ATLIKO KOMPANIJA „SPINTER TYRIMAI“

REPREZENTATYVUS LIETUVOS GYVENTOJŲ TYRIMAS APIE ASMENS DUOMENŲ APSAUGĄ

2018 m. gruodžio mėn. duomenys

STATISTIKA (2018 / 2016 m.)

Žino apie teises ir pareigas – **68% / 35%**
Žino apie BDAR – **71% / 20%**
Kreiptuosi į VDAI – **54 % / 20%**

LIETUVOS GYVENTOJŲ TYRIMAS APIE ASMENS DUOMENŲ APSAUGĄ – ŽINANČIŲJŲ APIE ASMENS DUOMENŲ APSAUGĄ SKAIČIUS PADVIGUBĖJO

2018 m. pabaigoje Inspekcijos iniciatyva buvo atliktas reprezentatyvus Lietuvos gyventojų tyrimas, siekiant išsiaiškinti, ką Lietuvos gyventojai žino apie asmens duomenų apsaugą ir asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijas. Tyrimo duomenimis, žinančiųjų apie asmens duomenų apsaugą skaičius padvigubėjo, daugiau kaip du trečdaliai apklaustujų žino apie Reglamentą (ES) 2016/679, dėl netinkamo asmens duomenų tvarkymo daugiausia žmonių kreptysi į Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją, taip pat manoma, kad patikimiausiai asmens duomenis tvarko policija, o griežčiausia asmens duomenų apsauga turėtų būti finansų paslaugas teikiančiose bendrovėse.

Ar teko girdėti apie Bendrajį duomenų apsaugos reglamentą? 2018 m. didelio visuomenės dėmesio sulaukė asmens duomenų apsaugos reforma ir Reglamento (ES) 2016/679 taikymo pradžia visose Europos Sąjungos valstybėse narėse gegužės 25 d. Inspekcija šiuo pokyčių laikotarpiu stebėjo didelį visuomenės ir organizacijų susidomėjimą asmens duomenų apsaugos teisinės sistemos naujovėmis. Atsižvelgiant į temos aktualumą, atliekant gyventojų tyrimą apie asmens duomenų apsaugą respondentams buvo užduotas klausimas „Ar teko girdėti apie 2018 m. gegužės 25 d. visoje Europoje ir Lietuvoje pradėtą taikyti naują asmens duomenų apsaugos teisės aktą – Bendrajį duomenų apsaugos reglamentą?“. Teigiamai į šį klausimą atsakė 71 proc. Lietuvos gyventojų. Apie naują asmens duomenų apsaugos teisės aktą dažniau yra girdėję 26–45 metų asmenys, aukštajų išsilavinimų igiję, didžiausias pajamas gaunantys (daugiau kaip 500 Eur) respondentai.

Ar duomenų valdytojai informavo asmenis apie duomenų tvarkymą? Reprezentatyvus Lietuvos gyventojų tyrimo duomenys atskleidė, kad pusės apklaustujų teigimu, nors naujos taisyklės įpareigoja, tačiau duomenų valdytojai, t.y. įmonės, įstaigos ir fiziniai asmenys, tvarkantys asmens duomenis su profesija susijusiais tikslais, nėra informavę jų apie turimus duomenis ir jų per davimą kitiems asmenims. 28 proc. teigė, kad duomenų valdytojai yra informavę, kam perduoda duomenis, tačiau neinformavo, kokiais tikslais tai daroma. 22 proc. teigė, kad duomenų valdytojai informavo, kam ir kokiui tikslui perduoda duomenis.

Ar žinote apie įstatymą Jums suteiktas teises ir nustatytas pareigas asmens duomenų apsaugos srityje? Į klausimą „Ar Jūs žinote apie įstatymą Jums suteiktas teises ir nustatytas pareigas asmens duomenų apsaugos srityje?“ atsakė žinantys ir manantys, kad žino 68 procentai respondentų. 2016 m. šis rodiklis siekė 35 proc, tad palyginti 2016-ųjų ir 2018-ųjų tyrimo duomenis, kone dvigubai padaugėjo žinančiųjų apie savo teises ir pareigas asmens duomenų apsaugos srityje. Apie suteiktas teises ir nustatytas pareigas daugiau žino 36–55 metų Lietuvos gyventojai.

I kurią instituciją kreiptumétės dėl netinkamo asmens duomenų tvarkymo? Paprašius įvardyti instituciją, į kurią kreptysi, jeigu tektų susidurti su problemomis dėl netinkamo asmens duomenų tvarkymo, daugiausia asmenų (54 proc.) nurodė vieną iš asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų Lietuvoje – Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją. Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją dažniau paminiėjo vyresnio amžiaus (46–55 m.), didesnes pajamas gaunantys (daugiau kaip 500 Eur) respondentai.

Kokia organizacija tinkamiausiai tvarko asmens duomenis? Atliko tyrimo duomenimis, Lietuvos gyventojai, kaip duomenų valdytoju, užtikrinančiu, kad duomenys yra tvarkomi tinkamai, labiausiai pasitiki policija (81 proc.). Nemažai respondentų pasitiki sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiomis įmonėmis ir įstaigomis (77 proc.), Valstybine mokesčių inspekcija bei SODRA (po 72 proc.). Daugiausia apklaustujų nepasitiki greitų vartojimo kreditų bendrovėmis – 59 proc.

Kurioje organizacijoje turėtų būti griežčiausia asmens duomenų apsauga? Kaip ir ankstesniais metais, daugiausia Lietuvos gyventojų mano, kad griežčiausia asmens duomenų apsauga turėtų būti finansines paslaugas teikiančiose bendrovėse. 2018 m. taip manė trys ketvirtadaliai (77 proc.) respondentų, 2014 m. – 78 proc., 2010 m. – 77 proc. Taip pat 2018-aisiais 68 proc. manė, kad griežčiausiai turėtų būti reguliuojamos sveikatos priežiūros įmonės ir įstaigos, 57 proc. įvardijo teisėsaugos ir teisėtvarkos institucijas, kiek daugiau kaip trečdalis (36 proc.) įvardijo prekybos įmones, 32 proc. – švietimo ir kultūros įstaigas bei įmones, o 30 proc. – telekomunikacijų bendrovės.

Kokios sankcijos turi būti taikomos pažeidėjams?

Neseniai pradėtose taikyti naujose asmens duomenų tvarkymo taisyklėse numatyta jvairių sankcijų dėl netinkamo asmens duomenų tvarkymo. Ypač didelį ažiotažą sukėlė žymiai padidėjusios baudos už asmens duomenų tvarkymo pažeidimus, kurios, kaip numato Reglamentas (ES) 2016/679, kiekvienu konkrečiu atveju turi būti veiksmingos, proporcings ir atgrasomos. Bauda gali siekti iki 2–4 proc. ankstesnių finansinių metų bendros metinės pasaulinės apyvartos, arba iki 10 000 000–20 000 000 Eur. Atliekant tyrimą Lietuvos gyventojų teirautasi jų nuomonės dėl nuobaudų asmens duomenų tvarkymo pažeidėjams. Beveik pusės (47 proc.) respondentų nuomone, pakanka, kad pažeidėjas pasitaisytu, 41 proc. laikosi nuomonės, kad pažeidėjas turėtų būti nubaustas, 12 proc. respondentų pažeidėjų likimas nesvarbus.

Iš kur sužinote apie asmens duomenų apsaugą?

Tyrimo metu buvo klausiamā Lietuvos gyventojų nuomonės apie informacijos šaltinius, iš kurių jie gavo informacijos apie asmens duomenų apsaugą. 2018-aisiais populiariausiu šaltiniu įvardyta televizija. Taip mano 66 proc. respondentų. Pasak 45 proc. apklaustujų tai – internetinė žiniasklaida, o 40 proc. respondentų apie asmens duomenų apsaugą sužinojo iš kitų asmenų. Televiziją dažniau paminėjo vyresnio amžiaus (46 m. ir vyresni), vidurinį išsilavinimą įgiję, mažesnes pajamas gaunantys (300 Eur ir mažiau), kaimo vietovių gyventojai. Internetinę žiniasklaidą dažniau paminėjo 26–55 metų asmenys, didesnes pajamas gaunantys (daugiau kaip 300 Eur) respondentai.

Duomenų apsaugos valdymo programos uždaviniui 01-01 „Tinkamai vykdyti asmens duomenų apsaugos sistemos priežiūrą“ įgyvendinti 2018 m. buvo vykdomos šios numatytos priemonės:

- 01-01-01 Vykdyti prevencinę duomenų valdytojų priežiūrą;
- 01-01-02 Dalyvauti formuojant politiką;
- 01-01-03 Teikti konsultacijas ir informuoti visuomenę;
- 01-01-04 Nagrinėti asmenų skundus;
- 01-01-05 Vykdyti tarptautinius įsipareigojimus.

Šių penkių priemonių įgyvendinimas plačiau aptartas konteksto analizės skyriuje pristatant Inspekcijos 2018 m. prioritetų įgyvendinimą ir toliau pateiktoje produkto vertinimo kriterijų pasiekimo analizėje.

Įgyvendinant priemonę 01-01-06 Grąžinti dėl ekonomikos krizės neproporcingsai sumažinto darbo užmokesčio (atlyginimo) dalį, Inspekcija grąžino darbo užmokesčio dalį – 23,3 tūkst. Eur, iš kurių socialinio draudimo įmokos nuo grąžintino darbo užmokesčio dalies – 7,2 tūkst. Eur.

Įgyvendinant priemonę 01-01-07 Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimas, Inspekcija įsigijo tokias priemones ir paslaugas:

- Informacinių sistemų priežiūra (SVDPT serverių, kompiuterinių darbo vietų priežiūra, dokumentų valdymo sistema, IS „Pagalba“ priežiūra, buhalterinės apskaitos programos IS „Labbis IV“ ir darbo užmokesčio apskaitos IS „Stekas-alga“ aptarnavimas ir palaikymas);
- IT prekių įsigijimas (spausdintuvai, kasetės spausdintuvams, nešiojamieji kompiuteriai, planšetės, USB raktai, klaviatūros, pelės);
- IT paslaugų įsigijimas (kompiuterio nuoma, kompiuterinės technikos remontas, darbai, susiję su serverių ir kompiuterinių darbo vietų įrengimu naujose patalpose).

2018 M. INSPEKCIJOS VEIKLOS REZULTATŲ PASIEKIMAS

Prevencinė duomenų valdytojų priežiūra

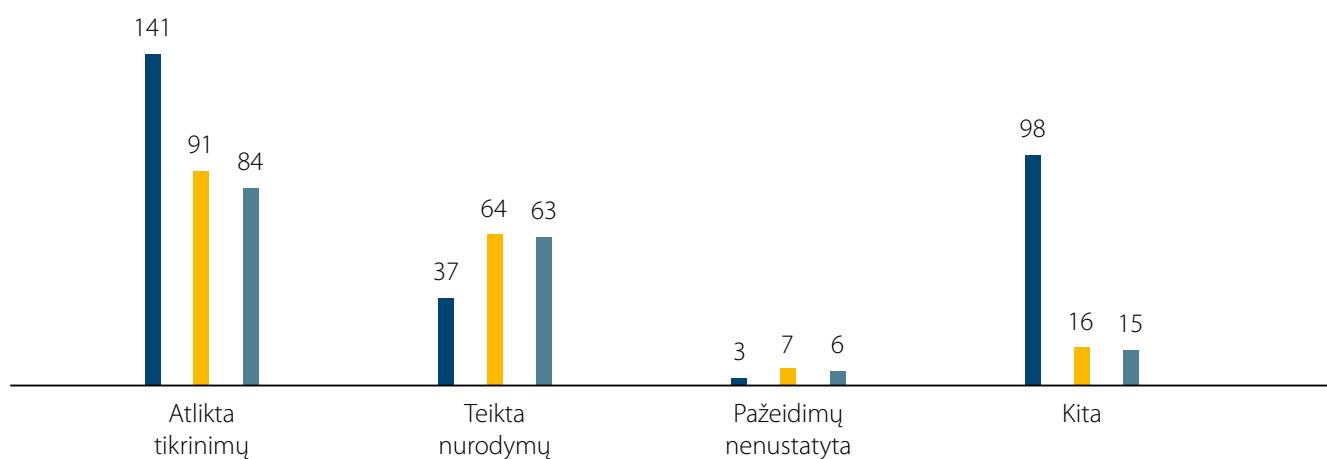
Prevenciniai tikrinimai. P-01-01-01-02 Prevencinių patikrinimų atlikimas (atliktu prevencinių patikrinimų skaičius). Planuotas rodiklis 130, pasiektas – 141.

2018 m. skirtas didelis dėmesys prevencinei veiklai ir suplanuotas žymiai didesnis (130) prevencinių tikrinimų skaičius negu buvo atlikta 2017 m. (91). 2018 m. pasiektas ir viršytas planuotas prevencinių tikrinimų rodiklis.

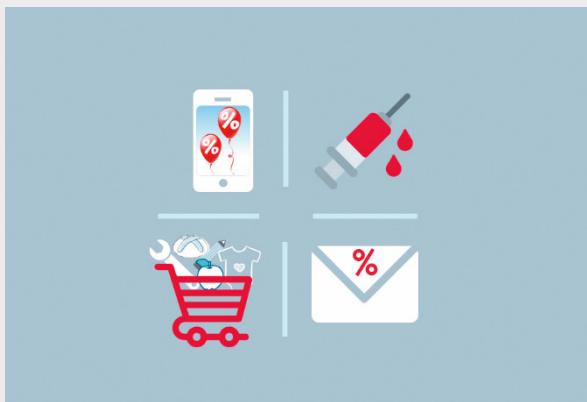
Ataskaitiniais metais Inspekcija atliko 133 planinius ir 33 neplaninius tikrinimus, iš kurių 7 atlikti sveikatos priežiūros organizacijose. Ypač reikėtų atkreipti dėmesį į atliktus patikrinimus 12 didžiųjų bendroviių, veikiančių maisto, namų apyvokos prekių parduotuviių ir vaistinių sektoriuje dėl tiesioginės rinkodaros ir lojalumo programų, kuriuos atliekant buvo remtasi jau pradėtu taikyti Reglamento (ES) 2016/679. Visose tikrintose bendrovėse, kurios tvarkė asmens duomenis numatytu tikslu – rasta pažeidimų. Buvo pateikti nurodymai bei parengtas tikrinimų apibendrinimas, kad kiti šio sektoriaus atstovai galėtų savo vykdomą veiklą peržiūrėti pagal pateiktas rekomendacijas tikrintoms bendrovėms.

Prevencinių tikrinimų rezultatai 2016–2018 m.

■ 2018 ■ 2017 ■ 2016

ASMENS DUOMENŲ TVARKYMO TIESIOGINĖS RINKODAROS IR LOJALUMO PROGRAMOS TIJKSLAIS TEISÉTUMO PATIKRINIMU REZULTATU APIBENDRINIMAS

2018 m. rugpjūčio mén. Inspekcija atliko asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros ir lojalumo programos tijsklaus teisėtumo patikrinimus 12 Lietuvos Respublikoje registruotų ir vykdančių veiklą bendrovės, veikiančių maisto, namų apyvokos prekių parduotuvų ir vaistinių sektorius (toliau – Bendrovės).

Atlikus patikrinimus nustatyta, kad 11 iš 12 patikrintų Bendrovės tvarko fizinių asmenų duomenis lojalumo programos ir tiesioginės rinkodaros tijsklaus.

Atliekant patikrinimus buvo vertinama:

- asmens duomenų tvarkymo teisinės salygos;
- tvarkomų asmens duomenų apimtis;
- informacija, pateikiama duomenų subjektams;
- duomenų subjekto teisés nesutikti su jo asmens duomenų tvarkymu tiesioginės rinkodaros tijsklui įgyvendinimas;
- asmens duomenų saugojimo terminai.

Atlikus patikrinimus nustatyta, kad 3 Bendrovės, tvarkydamos asmens duomenis profiliavimo tijsklaus, taip pat 3 Bendrovės, tvarkydamos asmens duomenis tiesioginės rinkodaros tijsklaus, nepagrįstai remiasi Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies f punktu.

Nustatyta, kad Bendrovės, tvarkydamos asmens duomenis tiesioginės rinkodaros bei profiliavimo tijsklaus, nepagrīstai remiasi Bendrovės teisėtu interesu. Bendrovės veiksmų negalima laikyti atitinkančiais Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies f punkte nustatytaasmens duomenų tvarkymo teisėtumo salyga vien todėl, kad Bendrovė turi interesą pritaikyti

savo teikiamas paslaugas (prekes) kiek įmanoma labiau klientų poreikiams bei efektyvinant Bendrovės verslą. Teisėto intereso salyga negali būti taikoma, kadangi šiuo atveju duomenų subjektų (klientų, pirkėjų) interesai yra svarbesni negu duomenų valdytojo, o asmens duomenys profiliavimo tijsklaus galėtų būti tvarkomi tik su duomenų subjekto sutikimu.

Dėl tvarkomų asmens duomenų apimties. Atlikus patikrinimus nustatyta, kad 4 Bendrovės renka perteklinę informaciją apie savo klientus. Dažniausiai (net 3 atvejai) renkama tijsli kliento gimimo data. Inspekcija konstatavo, kad tijsli klientų (pirkėjų) gimimo data (metai, mėnuo, diena) yra perteklinis duomuo tvarkant asmens duomenis statistikos ir rinkos tyrimų tijsklaus, klientų elgesio tyrimų tijsklaus ir šio duomenų tvarkymas yra nebūtina ir neproporcinga priemonė siekiamiems tijsklams įgyvendinti (pvz., šiemis tijsklams įgyvendinti pakaktų tvarkyti, pvz., pirkėjo gimimo metus, amžių ar pan.).

Nustatyta, kad 1 Bendrovėje lojalumo programos tijsklaus klientų prašoma pateikti dirbančių pagal verslo liudijimus, užsiimančių individualia veikla ir (ar) ūkininkų pažymėjimo kopijas. Inspekcija konstatavo, kad dirbančių pagal verslo liudijimus, užsiimančių individualia veikla ir (ar) ūkininkų pažymėjimo kopijų rinkimas bei tolesnis tvarkumas yra perteklinė informacija bei neadekvati ir neproporcinga priemonė siekiamiems tijsklams (lojalumo programai) įgyvendinti (pvz., šiemis tijsklams įgyvendinti pakaktų, kad asmuo nurodytų pažymėjimo numerj ar pan.).

Dėl informacijos, pateikiama duomenų subjektams. Atliekant patikrinimus nustatyta, kad Bendrovės duomenų subjektams pateikiama informacija nėra tijsli, skaidri ir teisinga, kaip to reikalaujama Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnio 1 dalies a punkte ir 12 straipsnio 1 dalyje. Nustatyti pažeidimai susiję su informacijos apie tai, kokie asmens duomenys yra tvarkomi, tijsklumu, nenurodoma, kokią informaciją pateikti privaloma, nenurodoma, kokiai tijsklaus tvarkomi asmens duomenys.

1 Bendrovėje iš duomenų subjektams pateiktos informacijos nėra aišku, apie kokius asmenis yra renkama informacija, t. y., ar asmuo, pildantis anketa, ir kortelės savininkas yra vienas ir tas pats asmuo.

Dažniausiai pasitaikęs pažeidimas (6 atvejai) susijęs su informavimu apie asmens duomenų teikimą tretiesiems asmenims (partneriams). Nėra nurodoma, kokiems konkrečiai duomenų gavėjams (ar jų kategorijoms) duomenų subjektų asmens duomenys gali būti teikiami. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad duomenų subjektams teikiama klaidinanti, neteisinga ir (ar) netiksli informacija apie jų asmens duomenų teikimą.

Nustatyta, kad 1 Bendrovėje yra siunčiami laiškai juridinių asmens darbuotojams, siekiant gauti jų sutikimą dėl tiesioginės rinkodaros. Pažymétina, kad, jeigu juridinis asmuo pildydamas anketą lojalumo kortelei gauti nepažymėjo, jog sutinka gauti rinkodaros pasiūlymus, elektroninių laiškų siuntimas juridinio asmens darbuotojams su prašymu pateikti atskirus sutikimus dėl jų duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros tikslu pažeistų ERĮ 69 straipsnio 1 dalį.

Dėl duomenų subjekto teisės nesutikti pagal ERĮ 69 straipsnio 2 dalį. Atliekant patikrinimus nustatyta, kad 3 Bendrovės, siūsdamos SMS žinutes su tiesioginės rinkodaros pasiūlymais duomenų subjektams, nesuteikia aiškios, nemokamas ir lengvai įgyvendinamas galimybės nesutikti arba atsisakyti duomenų naudojimo tiesioginės rinkodaros tikslais, jeigu pastarieji iš pradžiu-

neprieštaravo dėl tokio duomenų naudojimo teikiant kiekvieną pasiūlymą (kaip to reikalauja ERĮ 69 straipsnio 2 dalis).

Dėl asmens duomenų saugojimo termino. Duomenų saugojimo terminas turi būti konkretus ir pagrįstas bei turi būti nustatomas įvertinant poreikį tvarkyti asmens duomenis atsižvelgus į duomenų tvarkymo tikslus (Reglamento (ES) 2016/679 5 str. 1 d. e p.).

Atlikus patikrinimus nustatyta, kad 4 Bendrovėse nėra nustatyti konkretūs asmens duomenų saugojimo terminai.

Nustatyta, kad 3 Bendrovėse nustatyti nepagrįstai ilgi asmens duomenų saugojimo terminai: nurodoma, kad asmens duomenys bus saugomi „kol turite galiojančią kliento kortelę ir 10 metų po jos paskutinio panaudojimo“, „10 metų nuo dalyvavimo lojalumo programe pabaigos“ ir „<...> galutinai duomenys bus ištrinti praėjus 5 metams nuo perkėlimo į archyvą“, „saugomi Bendrovės veiklos vykdymo laikotarpiu“ ir pan.

Bendrovėms pateikti nurodymai pašalinti Inspekcija nustatytus pažeidimus.

Išankstinės patikra nebevykdoma. P-01-01-01-03 Išankstinės patikros atlikimas (išnagrinėtų pranešimų dėl išankstinės patikros skaičius). Planuotas rodiklis 215, pasiekta – 394.

Pagal naują asmens duomenų apsaugos teisinį reguliavimą Inspekcija nebevykdo išankstinės patikros procedūrų, tačiau iki 2018 m. gegužės 25 d. tokia veikla dar buvo vykdoma ir Inspekcija atliko išankstines patikras daugiausia dėl: ypatingų asmens duomenų tvarkymo automatiniu būdu – 161; asmens duomenų apie sveikatą tvarkymo mokslinio medicininio tyrimo tikslais – 179; ypatingų asmens duomenų apie sveikatą tvarkymo automatiniu būdu sveikatos apsaugos tikslais – 132, ir kitais tikslais.

Panaikintas duomenų valdytojų registravimas. P-01-01-01-01 Duomenų valdytojų registravimas (išnagrinėtų pranešimų apie duomenų tvarkymą skaičius). Planuotas rodiklis 900, pasiekta – 1 179.

Inspekcija informaciją apie duomenų valdytojus rinko nuo Inspekcijos įsteigimo pradžios – 1997 m., o 2000 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas įpareigojo įsteigti Asmens duomenų valdytojų valstybės registrą. Duomenų valdytojų registravimas buvo viena iš Inspekcijos veiklų iki Reglamento (ES) 2016/679 taikymo pradžios. Pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679, duomenų valdytojų registravimas sustabdytas. Naujasis asmens duomenų

apsaugos teisinis reguliavimas nenumato duomenų valdytojų registravimo atsižvelgiant į tai, kad kone visos organizacijos ar fiziniai asmenys, vykdydami profesinę veiklą, tvarko asmens duomenis, todėl tokiam registre turėtų būti ne mažiau asmenų kaip Juridinių asmenų registre. Per daugiau kaip 20 metų minėtame registre buvo užsiregistravę vos apie 9 000 duomenų valdytojų.

Iki 2018 m. gegužės 25 d. Inspekcija, išnagrinėjusi ir suderinusi duomenų valdytojų dokumentus, įregistruavo 332 (2017 m. – 739, 2016 m. – 601) naujus duomenų valdytojus, iš jų 261 privatus juridinės asmuo, 44 fiziniai asmenys, tvarkantys asmens duomenis profesiniais tikslais, pavyzdžiui, antstoliai, advokatai ir kt., 44 viešieji juridiniai asmenys. Daugiausia duomenų valdytojų pagal asmens duomenų tvarkymo tikslų grupes registravosi dėl viešosios tvarkos palaikymo, nusikaltimų prevencijos ir tyrimo, turto apsaugos – 124, sveikatos asmens duomenų tvarkymo – 100, prekybos – 54 ir tiesioginės rinkodaros – 43.

Pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679 nebeaktuali tapo duomenų valdytojų registravimo veikla. Asmens duomenų valdytojų valstybės registras uždarytas, įmonės ir organizacijos nebėturi pareigas pranešti Inspekcijai apie tvarkomus asmens duomenis, tačiau pačios turi pasirūpinti, kad užtikrintų atitinktį Reglamentui (ES) 2016/679.

Dalyvavimas formuojant politiką

Teisės aktų rengimas. P-01-01-01-04 Teisės aktų rengimas (parengtų teisės aktų skaičius). Planuotas rodiklis 10, pasiektas – 14.

2018 m. Inspekcija, vykdyma teisės aktų rengimo veiklą, priėmė 14 Inspekcijos direktoriaus įsakymų:

- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. balandžio 18 d. įsakymas Nr. 1T-39(1.12.E) „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos 2015 m. vasario 25 d. direktoriaus įsakymo Nr. 1T-9(1.12.E) „Dėl pavyzdinės asmens duomenų teikimo sutarties formos patvirtinimo“ pripažinimo netekusių galios“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. gegužės 24 d. įsakymas Nr. 1T-52(1.12.) „Dėl prašymo dėl leidimo perduoti asmens duomenis į trečiasias valstybes ar tarptautinėms organizacijoms išdavimo rekomenduojamos formos patvirtinimo“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. gegužės 24 d. įsakymas Nr. 1T-53(1.12.) „Dėl pranešimo apie asmens duomenų saugumo pažeidimą rekomenduojamos formos patvirtinimo“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. birželio 15 d. įsakymas Nr. 1T-56(1.12.E) „Dėl įgaliojimų surašyti administracinių nusižengimų protokolus suteikimo“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. 1T-63(1.12.E) „Dėl Duomenų subjekto teisių įgyvendinimo pavyzdinių taisyklių patvirtinimo“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. 1T-65(1.12.E) „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2011 m. birželio 17 d. įsakymo Nr. 1T-34(1.12.) „Dėl Duomenų subjekto teisių susipažinti su savo asmens duomenimis ir ištisytis, sunaikinti ar blokuoti asmens duomenis įgyvendinimo, kai duomenų subjektas šias teises įgyvendina per Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją, tvarkos aprašo patvirtinimo“ pripažinimo netekusių galios“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. 1T-66(1.12.E) „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2008 m. spalio 27 d. įsakymo Nr. 1T-64(1.12.) „Dėl Duomenų valdytojų atsakymo Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai dėl duomenų subjekto teisės susipažinti su savo asmens duomenimis įgyvendinimo pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pripažinimo netekusių galios“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. liepos 18 d. įsakymas Nr. 1T-68(1.12.E) „Dėl Leidimų perduoti asmens duomenis į trečiasias valstybes ar tarptautinėms organizacijoms išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. liepos 27 d. įsakymas 1T-71(1.12.E) „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2013 m. liepos 25 d. įsakymo Nr. 1T-32(1.12.) „Dėl Gairių dėl slapukų ir panašių priemonių naudojimo patvirtinimo“ pripažinimo netekusių galios“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. liepos 27 d. įsakymas Nr. 1T-72(1.12.E) „Dėl Pranešimo apie asmens duomenų saugumo pažeidimą pateikimo Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. liepos 30 d. įsakymas Nr. 1T-73(1.12.E) „Dėl Duomenų subjekto teisių gauti informaciją, susipažinti su asmens duomenimis, reikalauti ištisytis ar ištisinti asmens duomenis ir apriboti jų tvarkymą įgyvendinimo, kai duomenų subjektas šias teises įgyvendina per Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją, tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas Nr. 1T-82(1.12.E) „Dėl Pranešimo apie asmens duomenų saugumo pažeidimą rekomenduojamos formos patvirtinimo“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas Nr. 1T-84(1.12.E) „Dėl išankstinių konsultacijų teikimo taisyklių patvirtinimo“;
- Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas 1T-83(1.12.E) „Dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos 2018 m. liepos 27 d. įsakymo Nr. 1T-72(1.12.E) „Dėl Pranešimo apie asmens duomenų saugumo pažeidimą pateikimo Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

Taip pat paminėtina, kad Inspekcija ir 2018 m. teikė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai pasiūlymus dėl būtinų priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, pavyzdžiu, vadovaujantis ADTAJ 16 straipsnio 2 dalimi, sertifikavimo įstaigos, pageidaujančios būti akredituotos, jos savo akreditavimo išlaidas apmoka pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą tvarką patvirtintus įkainius. Atsižvelgiant į tai, parengtas pasiūlymas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl sertifikavimo įstaigų akreditavimo išlaidų apmokėjimo įkainių“ projekto.

BENDROJO DUOMENŲ APSAUGOS REGLEMENTO NUOSTATAS PAPILDANTIS ASMENS DUOMENŲ TEISINĖS APSAUGOS ĮSTATYMAS

Asmens duomenų apsauga Lietuvoje reglamentuojama tiesioginio taikymo tesės akte – Reglamente (ES) 2016/679, vienodame visoms Europos Sąjungos valstybėms narėms, ir ADTAĮ, kuriame numatytos tik Lietuvai būdingos tam tikros asmens duomenų tvarkymo nuostatos. Nauja redakcija išdėstyta ADTAĮ įsigaliojo 2018 m. liepos 16 d.

Naujo ADTAĮ paskirtis – saugoti žmogaus teisę į asmens duomenų apsaugą ir užtikrinti aukštą asmens duomenų apsaugos lygį. Jame numatyta, kad Lietuvoje veikia dvi asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijos:

- Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, kuri prižiūri įmones, įstaigas, kitas organizacijas ir asmenis, tvarkančius asmens duomenis su profesija susijusiais tikslais;
- Žurnalistų etikos inspektorius, kuris prižiūri asmens duomenų tvarkymą žurnalistikos, akademinių, meninių ar literatūrinės saviraiškos tikslais.

Tiek Reglamentas (ES) 2016/679, tiek ADTAĮ taikomi tais atvejais, kai:

- Asmens duomenis tvarkančios įstaigos, įmonės ar kitos organizacijos buveinė yra Lietuvoje, nepaisant to, ar duomenys tvarkomi ir už Lietuvos ribų;
- Asmens duomenis tvarko ne Lietuvoje įsteigta organizacija, tačiau jai taikomi Lietuvos įstatymai pagal tarptautinę viešąją teisę, pavyzdžiu, Lietuvos diplomatinių atstovybės, konsulinės įstaigos;
- Europos Sajungoje esančių asmenų duomenis tvarko Europos Sajungoje neįsisteigusi organizacija, tačiau ji turi atstovą, įsisteigusį Lietuvoje. Be kita ko, ši organizacija asmens duomenis tvarko siūlydama prekes arba paslaugas asmenims Europos Sajungoje, nepaisant to, ar už šias prekes arba paslaugas reikia mokėti, ar ne, arba vykdo asmenų, esančių Europos Sajungoje, elgesio stebėseną.

Naujos redakcijos ADTAĮ aptarta:

- Asmens duomenų tvarkymo ypatumai dėl asmens kodo, saviraiškos ir informacijos laisvės tikslu, su darbo santykiais susijusiais atvejais ypatumai, pasinaudota galimybe nustatyti vaiko, kuriam siūlomas informacinės visuomenės paslaugos, amžiaus ribą, kurią pasiekus vaikas pats gali išreikšti sutikimą dėl informacinės visuomenės paslaugų siūlymo. Lietuvoje tokį sutikimą vaikai jau gali duoti nuo 14 metų;
- Priežiūros institucijų kompetencija, prižiūrint Bendrajį duomenų apsaugos reglamentą ir ADTAĮ, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos statusas, veiklos principai, užduotys ir funkcijos, įgaliojimai ir teisės. Svarbu atkreipti dėmesį, kad ADTAĮ išlieka pareiga juridiniams ir fiziniams asmenims vykdyti priežiūros institucijos reikalavimus, nedelsiant pateikti informaciją ir prašomus paaiškinimus, dokumentų kopijas ir nuorašus, duomenų kopijas, sudaryti sąlygas susipažinti su visais duomenimis ir įranga, susijusiais su asmens duomenų tvarkymu, ir dokumentais, reikalingais priežiūros institucijos funkcijoms atlikti;
- Inspekcijos leidimų perduoti asmens duomenis į trečiasias valstybes ar tarptautinėms organizacijoms išdavimas;
- Priežiūros institucijų atliekamas pažeidimų nagrinėjimas tiek savo iniciatyva, tiek gavus asmenų skundus;
- Administracinių baudų skyrimo tvarka, sprendimo dėl administracinių baudos skyrimo vykdymas. Be kita ko, ADTAĮ numatytos mažesnės administracinių baudos valdžios institucijoms ar įstaigoms, t. y. joms ADTAĮ numatomos baudos už tam tikrus pažeidimus siekia iki 0,5–1 proc. metinio biudžeto arba iki 30–60 tūkst. Eur.

POLICIOS DUOMENŲ APSAUGOS DIREKTYVOS ĮGYVENDINIMAS

Vykstant asmens duomenų apsaugos reformą Lietuva į nacionalinę teisę turėjo perkelti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/680 dėl fizinių asmens duomenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokį duomenų judėjimo, ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR. Tuo

tikslu buvo parengtas ir 2018 m. liepos 16 d. taip pat įsigaliojo Asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymas.

Teisés aktų projektų derinimas. P-01-01-01-05 Teisés aktų projektų derinimas (derintų teisés aktų projektų skaičius). Planuotas rodiklis 430, pasiektas – 623.

2018 m. Inspekcija, vykdymada jai teisés aktais paveštą teisés aktų derinimo funkciją, pagal kompetenciją pateikė savo pastabas ir pasiūlymus pateiktiems 182 įstatymų projektams, 153 įsakymų projektams, 151 informacinių sistemų ir 18 registrų nuostatų projektams, 78 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitus teisés aktų projektams. Daugiausia teisés aktų projektų derinti pateikė valstybės institucijos ir įstaigos – 465, sveikatos priežiūros veikla besiverčiantys duomenų valdytojai – 58, švietimo ir kultūros veikla – 30 ir kita.

Iš 2018 m. Inspekcijos vykdytos konsultavimo veiklos matyti, kad organizacijoms didžiausią nerimą kėlė jvairūs asmens duomenų apsaugos reformos aspektai. Iki 2018 m. gegužės 25 d. duomenų valdytojai labiausiai domėjos Reglamento (ES) 2016/679 naujovėmis – 1 589 konsultacijos, dėl asmens duomenų tvarkymo teisėtumo – 517, kaip tinkamai pateikti pranešimą apie asmens duomenų tvarkymą automatiniu būdu – 368, dėl vaizdo stebėjimo teisėtumo – 232, dėl asmens duomenų teikimo teisėtumo – 217 ir kitos temos.

Nuo gegužės 25 d. daugiausia konsultacijų organizacijoms suteikta dėl Reglamento (ES) 2016/679, ADTAĮ taikymo ir Inspekcijos kompetencijos – 403, dėl asmens duomenų tvarkymo teisėtumo – 305, dėl vaizdo stebėjimo – 173, dėl asmens duomenų teikimo teisėtumo – 160, dėl duomenų apsaugos pareigūno – 159.

Konsultacijos ir visuomenės informavimas

Konsultavimas asmens duomenų apsaugos ir privatumo apsaugos klausimais. P-01-01-01-06 Konsultavimas asmens duomenų apsaugos ir privatumo apsaugos klausimais (suteiktų konsultacijų skaičius). Planuotas rodiklis 6 000, pasiektas – 6 298.

2018 m. Inspekcija suteikė 4 234 konsultacijas duomenų valdytojams. Daugiausia konsultacijų jiems suteikta telefonu (4 039), 818 kartus teirautasi el. paštu, į 285 paklausimų atsakyta oficialiai raštais, 92 kartus konsultuota atvykus į Inspekciją.

2018 m. Inspekcija suteikė 1 064 konsultacijas duomenų subjektams. Daugiausia duomenų subjektai konsultavosi telefonu (503), 404 kartus teiravosi el. paštu, 65 paklausimai buvo pateikti raštui, 92 kartus buvo konsultuotasi atvykus į Inspekciją.

Visuomenės informavimas. P-01-01-01-07 Visuomenės informavimas (parengtų visuomenės informavimo priemonių skaičius). Planuotas rodiklis 150, pasiektas – 233.

2018 m. Inspekcija aktyviai vykdė visuomenės informavimo veiklą. Ataskaitiniu laikotarpiu Lietuvos žiniasklaida ypač domėjosiniu asmens duomenų apsaugos reformos temomis. Jiems 124 atvejais teikta informacija, 56 kartus dalyvauta ar duota interviu televizijos ar radio laidose. Be kita ko, Inspekcija paskelbė 31 naujieną interneto svetainėje aktualiomis temomis, parengė pranešimus spaudai: apie 12-ąją Duomenų apsaugos dieną; Lietuvos piliečių asmens duomenis „Facebook“ ir „Cambridge Analytica“ byloje; mokykloms dėl moksleivių duomenų tvarkymo; dėl asmens duomenų saugumo pažeidimų; dėl naujos redakcijos ADTAĮ; SolPriPa – Europos Sajungos finansuojamo Inspekcijos ir Mykolo Romerio universiteto projekto „Sprendžiant privatumo paradokšą: asmens duomenų apsaugos, kaip pagrindinės teisės ir vieno iš svarbiausių vartotojų pasitikėjimo skaitmeninė ekonomika veiksnių, aukštų standartų skatinimas“; dėl Inspekcijos parengtų minimalių reikalavimų, kaip organizacijoms apsaugoti tvarkomus asmens duomenis; pusės metų su Reglamentu (ES) 2016/679 apžvalga ir pan.

Metodinės informacijos rengimas. P-01-01-01-08
 Metodinės pagalbos teikimas (parengtų dokumentų skaičius). Planuotas rodiklis 10, pasiektas – 12. 2018 m. Inspekcijos parengta metodinė informacija daugiausia susijusi su Reglamento (ES) 2016/679 nuostatų įgyvendinimu, siekiant padėti organizacijoms geriau suprasti ir taikyti naujo teisinio reguliavimo nuostatas.

2018 m. Inspekcija parengė 9 metodines priemones:

- Tinkamų organizacinių ir techninių duomenų saugumo priemonių įgyvendinimo gairės asmens duomenų valdytojams ir tvarkytojams;
- Rekomendacija smulkiajam ir vidutiniui verslui dėl Bendrojo duomenų apsaugos reglamento taikymo;
- Pavyzdinė poveikio duomenų apsaugai atlikimo forma;
- Rekomendacija dėl asmens duomenų saugumo pažeidimų nustatymo, tyrimo, pranešimo apie juos ir dokumentavimo tvarkos;
- Rekomendacija dėl reikalavimų teisės aktų projektams, kuriais reglamentuojamas asmens duomenų tvarkymas;
- Rekomendacija dėl duomenų tvarkymo veiklos įrašų.
- Atsakymas į dažnai užduodamą klausimą „Dėl Bendrojo

duomenų apsaugos reglamento taikymo juridinio asmens valdymo organų narių duomenų tvarkymui“;

- Atsakymas į dažnai užduodamą klausimą „Ar BDAR nuostatos taikomos fiziniam asmeniui, paskelbusiam kito asmens duomenis socialiniuose tinkluose?“;
- Atsakymas į dažnai užduodamą klausimą „Kaip duomenų valdytojui informuoti apie vykdomą vaizdo stebėjimą informacinėje lentelėje?“;
- 2018 m. Inspekcija parengė 3 apibendrinimus vykdytų prevencinių patikrinimų temomis:
- Tikrinimų savivaldybių administracijoje dėl asmens duomenų skelbimo interneto svetainės dalyje, susijusioje su vykdomu teritorijų planavimu, rezultatų apibendrinimas;
- Tikrinimų dėl asmens duomenų gavimo iš nekilnojamojo turto registro teisėtumo, rezultatų apibendrinimas;
- Asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros ir lojalumo programos tikslais teisėtumo patikrinimų rezultatų apibendrinimas.

REKOMENDACIJA SMULKIAJAM IR VIDUTINIAM VERSLUI DĖL BENDROJO DUOMENŲ APSAUGOS REGLEMENTO TAIKYMO

Inspekcija, prisdėdama prie asmens duomenų apsaugos reformos įgyvendinimo Lietuvoje, parengė rekomendaciją, kuri padės taikyti naują asmens duomenų apsaugos teisinį reguliavimą praktikoje. Rekomendacijoje, paremtose pavyzdžiais ir teorine informacija, aptarti aktualiausi klausimai:

- Kas yra asmens duomenys?
- Ar aš tvarkau asmens duomenis?
- Ar man taikomas Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas?
- Kada galima tvarkyti asmens duomenis?
- Jei pasitelkiu jmonę (asmenį) atlikti tam tikrus asmens duomenų tvarkymo veiksmus
- Kiek laiko turiu saugoti asmens duomenis?
- Duomenų subjekto teisės ir jų įgyvendinimo tvarka
- Bendrosios duomenų subjekto teisių įgyvendinimo sąlygos
- Duomenų valdytojų pareigos
- Ar privalau paskirti duomenų apsaugos pareigūną?
- Ar privalau atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą?
- Kas yra elgesio kodeksai?

Reglamentas (ES) 2016/679 įtvirtina duomenų valdytojo atskaitomybės principą, kuris reiškia, kad duomenų valdytojas (duomenų tvarkytojas) yra atsakingas už tai, kad būtų laikomasi šio reglamento nuostatų ir turi sugebėti įrodyti, kad jų laikomasi.

Reglamento (ES) 2016/679 taikymas priklauso ne nuo įmonės dydžio, bet nuo atliekamo asmens duomenų tvarkymo pobūdžio. Kita vertus, ne visos BDAR nustatytos prievolės taikomos mažoms ir vidutinėms įmonėms, pvz., įmonėms, kuriose dirba mažiau kaip 250 darbuotojų, nereikia tvarkyti duomenų tvarkymo veiklos įrašų (išskyrus numatytas išimtis). Duomenų apsaugos pareigūnų įmonės turi paskirti tik tuomet, jeigu pagrindinė veikla yra duomenų tvarkymo operacijos, dėl kurių pobūdžio, aprėpties ir (arba) tikslų būtina reguliarai ir sistemingai dideliu mastu stebeti asmenis (duomenų subjektus), kai dideliu mastu tvarkomi specialių kategorijų duomenys ir t. t.

REKOMENDACIJA DĒL DUOMENŲ TVARKYMO VEIKLOS JRAŠŲ

Viena iš Reglamento (ES) 2016/679 naujovių – asmens duomenų tvarkymo veiklos jrašai, kuriuos turi daryti visos valdžios institucijos ir dalis privataus sektoriaus atstovų. Veiklos jrašai yra privalomi:

- Valdžios institucijoms ir įstaigoms;
- Įmonėms, įstaigoms ar organizacijos, kuriose dirba daugiau kaip 250 darbuotojų;
- Įmonėms, įstaigoms ar organizacijoms, dėl kurių vykdomo duomenų tvarkymo gali kilti pavojus duomenų subjektų teisėms ir laisvėms;
- Įmonėms, įstaigoms ar organizacijoms, kurių duomenų tvarkymas yra reguliarus;

- Įmonėms, įstaigoms ar organizacijoms, kurių duomenų tvarkymas apima specialių kategorijų asmens duomenis;
- Įmonėms, įstaigoms ar organizacijoms, kurios tvarko asmens duomenis apie apkaltinamuosius nuosprendžius ir nusikalstamas veikas.

Išsamesnę informaciją apie tai, kam privalomi duomenų tvarkymo veiklos jrašai, kokia forma jie turi būti tvarkomi, kokia informacija juose turi būti pateikiama, kada duomenų tvarkymo veiklos jrašai turi būti atnaujinami, Inspekcija pateikė specialiai tuo tikslu parengtoje rekomendacijoje.

REKOMENDACIJA DĒL REIKALAVIMŲ TEISĖS AKTŲ PROJEKTAMS, KURIAIS REGLEMENTUOJAMAS ASMENS DUOMENŲ TVARKYMAS

Inspekcija parengė rekomendaciją „Dėl reikalavimų teisės aktų projektams, kuriais reglementuojamas asmens duomenų tvarkymas“, kad padėtų valstybinėms institucijoms ir kitiems suinteresuočiams asmenims tinkamai taikyti Reglamento (ES) 2016/679 ir kitų asmens duomenų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas rengiant teisės aktų projektus.

Šioje rekomendacijoje aptarta:

- Duomenų apsaugos pareigūno, kurį privalo paskirti visos valstybės institucijos ir įstaigos, svarba teisėkūros procese;
- Teisės aktų savokų vartosenai;
- Teisės aktų projektuose numatytyų duomenų tvarkymo operacijų poveikio duomenų apsaugai vertinimas;
- Konsultavimosi su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija būtinybė rengiant teisės aktų projektus;
- Asmens duomenų tvarkymo tikslų suderinamumas;
- Registrų ir valstybės informacinių sistemų nuostatai;
- Reikalavimai teisės aktams, kuriuose įtvirtinamos asmens duomenų tvarkymo sąlygos, numatytos BDAR 6 straipsnio 1 dalies c ir e punktuose;

- Teisės aktų projektai, kuriais apribojamos duomenų subjektų teisės ir asmens duomenų tvarkymo principai;
- Reikalavimų teisės aktams, reglamentuojantiems asmens duomenų tvarkymą nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo, taip pat apsaugos nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevencijos tikslais, nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais;
- Reikalavimai teisės aktams, kuriuose įtvirtinamos tam tikros išimtys, kuriomis remiantis leidžiamas specialių kategorijų duomenų tvarkymas;
- Sutikimo, kaip asmens duomenų tvarkymo sąlygos, įtvirtinimas teisės aktuose;
- Reikalavimai teisės aktų, kuriais numatomas asmens duomenų viešas skelbimas, projektams.

Be kita ko, rekomendacijoje pateikta praktinių pavyzdžių, kokiais atvejais teisės aktų projektai turėtų būti tobulinami, ir gerosios praktikos pavyzdžių, kai asmens duomenų reguliavimo nuostatos yra įtvirtintos tinkamai.

TINKAMŲ ORGANIZACINIŲ IR TECHNINIŲ DUOMENŲ SAUGUMO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO GAIRĖS ASMENS DUOMENŲ VALDYTOJAMS IR TVARKYTOJAMS

Inspekcijos parengtose „Tinkamų organizacinių ir techninių duomenų saugumo priemonių įgyvendinimo gairėse asmens duomenų valdytojams ir tvarkytojams rekomenduojama 20 minimalių organizacinių ir techninių duomenų saugumo reikalavimų, pakankamų tose organizacijose, kurių tvarkomų asmens duomenų saugumo rizika, susijusi su pavojais fizinių asmens teisėms ir laisvėms, yra žema. Šiuos reikalavimus privalo įgyvendinti kiekviena asmens duomenis tvarkanti organizacija ar asmuo, o daugelis imtis ir papildomų, kad užtikrintų tinkamą savo tvarkomą asmens duomenų saugumo lygi.

Gairėse pateikti reikalavimai paaškinti atsižvelgiant į du itin aktualius skaitmeninės erdvės saugumo dokumentus – informacinių technologijų saugumo standartą LST EN ISO/IEC 27001:2017 ir Reglamentą (ES) 2016/679. Šių reikalavimų įgyvendinimas padės organizacijoms užtikrinti Reglamento (ES) 2016/679 atitiktį. Inspekcijai atliekant tikrinimus organizacijose, nepriklausomai nuo organizacijų dydžio ar sektorius, bus svarbu, ar įgyvendintos bent jau šios minimalios priemonės, prisidedančios prie asmens duomenų ir privatumo apsaugos užtikrinimo.

10 minimalių reikalavimų dėl tinkamų organizacinių duomenų saugumo priemonių

- 1.** Asmens duomenų saugumo politika ir procedūros. Asmens duomenų ir jų tvarkymo saugumas organizacijoje turi būti dokumentuotas kaip informacijos saugumo politikos dalis.
- 2.** Vaidmenys ir atsakomybės. Su asmens duomenų tvarkymu susiję vaidmenys ir atsakomybės turi būti aiškiai apibrėžti ir paskirstyti pagal saugumo politiką.
- 3.** Prieigos valdymo politika. Kiekvienam vaidmeniui, susijusiam su asmens duomenų tvarkymu, turi būti priskirtos konkrečios prieigos kontrolės teisės.
- 4.** Išteklių ir turto valdymas. Organizacija turi turėti IT išteklių, naudojamų asmens duomenims tvarkyti, registrą, o registro tvarkymas turi būti priskirtas konkrečiam asmeniui.
- 5.** Pakeitimų valdymas. Organizacija turi užtikrinti, kad visi IT sistemų pakeitimai būtų stebimi ir registruojami konkretaus asmens.

6. Duomenų tvarkytojai. Prieš pradedant asmens duomenų tvarkymo veiklą, duomenų valdytojai ir duomenų tvarkytojai turėtų apibrėžti, dokumentuoti ir suderinti tarpusavio formalumus. Duomenų tvarkytojas privalo nedelsdamas pranešti duomenų valdytojui apie nustatytus asmens duomenų saugumo pažeidimus.

7. Asmens duomenų saugumo pažeidimai ir incidentai. Turi būti nustatytas reagavimo į incidentus planas su išsamia tvarka. Apie asmens duomenų pažeidimus turi būti nedelsiant pranešama vadovybei. Turi būti nustatyta pranešimo apie pažeidimus kompetentingoms institucijoms, tarp jų ir Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, bei duomenų subjektams tvarka.

8. Veiklos tēstinumas. Organizacija turi nustatyti pagrindines procedūras, kurių reikia laikytis incidento ar asmens duomenų saugumo pažeidimo atveju, kad būtų užtikrintas reikiamas asmens duomenų tvarkymo IT sistemomis tēstinumas ir prieinamumas.

9. Personalo konfidencialumas. Organizacija turi užtikrinti, kad visi darbuotojai suprastų savo atsakomybes ir įsipareigojimus, susijusius su asmens duomenų tvarkymu. Vaidmenys ir atsakomybės turi būti aiškiai išdėstyti darbuotojui prieš pradedant vykdyti jam paskirtas funkcijas ir darbus.

10. Mokymai. Organizacija turi užtikrinti, kad visi darbuotojai būtų tinkamai informuoti apie IT sistemų saugumo kontrolę, susijusią su jų kasdieniu darbu. Darbuotojai, susiję su asmens duomenų tvarkymu, turi būti mokomi dėl atitinkamų duomenų apsaugos reikalavimų ir teisinių įsipareigojimų rengiant reguliarius mokymus, informavimo renginius ar instruktažus. Siūlomas mokymų dažnumas: kartą per metus.

10 minimalių reikalavimų dėl tinkamų techninių duomenų saugumo priemonių

- 1.** Prieigų kontrolė ir autentifikavimas. Turi būti jdiegta ir įgyvendinta bei visiems IT sistemas naudotojams taikoma Prieigų kontrolės sistema. Prieigų kontrolės sistema turi leisti kurti, patvirtinti, peržiūrėti ir panaikinti naudotojų paskyras. Dėmesio! Turi būti vengiama naudoti bendras naudotojų paskyras. Vietose, kur bendra naudotojų paskyra yra būtina, turi būti užtikrinta, kad visi bendros paskyros naudotojai turi tokias pat teises ir pareigas. Minimalus reikalavimas naudotojui

prisijungti prie IT sistemos – naudotojo prisijungimo vardas ir slaptažodis. Prieigų kontrolės sistema turi turėti galimybę aptikti ir neleisti naudoti slaptažodžių, kurie neatitinka tam tikro kompleksiškumo lygio. Organizacija turi užtikrinti, kad visi darbuotojai būtų tinkamai informuoti apie IT sistemų saugumo kontrolę, susijusią su jų kasdieniu darbu. Darbuotojai, susiję su asmens duomenų tvarkymu, turi būti mokomi dėl atitinkamų duomenų apsaugos reikalavimų ir teisinių įsipareigojimų rengiant reguliarus mokymus, informavimo renginius ar instruktažus. Siūlomas mokymų dažnumas: kartą per metus.

2. Techninių žurnalų įrašai ir stebėsena. Techninių žurnalų įrašai turi būti įgyvendinti kiekvienai IT sistemai, taikomajai programai, naudojamai asmens duomenų apdorojimui. Techniniuose žurnaluose turi būti matomi visi įmanomi prieigų prie asmens duomenų įrašų tipai (pvz., data, laikas, peržiūrėjimas, keitimas, panaikinimas). Siūlomas saugojimo terminas: ne mažiau kaip 6 mėnesiai. Techninių žurnalų įrašai turi turėti laiko žymas ir būti apsaugoti nuo galimo sugadinimo, suklastojimo ar neautorizuotos prieigos. IT sistemoje naudojami laiko apskaitos mechanizmai turi būti sinchronizuoti pagal bendrą laiko atskaitos šaltinį.

3. Tarnybių stočių, duomenų bazų apsauga. Duomenų bazės ir taikomųjų programų tarnybinės stotys turi būti sukonfigūruotos taip, kad veikytų korektiškai ir naudotų atskirą paskyrą su priskirtomis žemiausiomis operacinės sistemos privilegijomis. Duomenų bazės ir taikomųjų programų tarnybinės stotys turi apdoroti tik tuos asmens duomenis, kurie yra reikalingi darbui, atitinkančiam duomenų apdorojimo tikslus.

4. Darbo stočių apsauga. Naudotojams negalima turėti galimybės išjungti ar apeiti, išvengti saugos nustatymų. Antivirusinės taikomosios programos ir jų informacijos apie virusus duomenų bazės turi būti atnaujinamas ne rečiau kaip kas savaitę. Naudotojams negalima turėti privilegijų diegti, šalinti, administruoti neautorizuotos programinės įrangos. IT sistemos turi turėti nustatyta sesijos laiką, t. y. naudotojui esant neaktyviams, neveiksniams sistemoje nustatyta laiką, jo sesija privalo būti nutraukta. Siūlomas neaktyvios sesijos laikas: ne daugiau kaip 15 min. Kritiniai operacinės sistemos saugos atnaujinimai privalo būti diegiami reguliarai ir nedelsiant.

5. Tinklo ir komunikacijos sauga. Kai prieiga prie naudojamų IT sistemų yra vykdoma internetu, privaloma naudoti šifruotą komunikacijos kanalą, t. y. kriptografinius protokolus (pvz., TLS, SSL).

6. Atsarginės kopijos. Atsarginės kopijos ir duomenų atstatymo procedūros privalo būti apibréžtos, dokumentuotos ir aiškai susaistytos su rolėmis ir pareigomis. Atsarginių kopijų laikmenoms privalo būti užtikrintas tinkamas fizinis aplinkos, patalpų saugos lygis, priklausantis nuo saugomų duomenų. Atsarginių kopijų darymo procesas turi būti stebimas, siekiant užtikrinti užbaigtumą, išsamumą. Pilnos atsarginės duomenų kopijos privalo būti daromos reguliarai. Siūlomas atsarginių kopijų darymo dažnumas: kasdien – pridedamoji kopija; kas savaitę – pilna kopija.

7. Mobilieji, nešiojami įrenginiai. Mobilijuju ir nešiojamų įrenginių administravimo procedūros privalo būti nustatytos ir dokumentuotos, aiškiai aprašant tinkamą tokį įrenginių naudojimą. Mobilieji, nešiojami įrenginiai, kuriais bus naudojamasi darbui su informaciniemis sistemomis, prieš naudojimą turi būti užregistruoti ir autorizuoti. Mobilieji įrenginiai turi būti adekvataus prieigos kontrolės procedūrų lygio, kaip ir kita naudojama įranga asmens duomenims apdoroti.

8. Programinės įrangos sauga. Informacinėse sistemoje naudojama programinė įranga (asmens duomenims apdoroti) turi atitiki programinės įrangos saugos gerą praktiką, programinės įrangos kūrimo struktūras, standartus. Specifiniai saugos reikalavimai turi būti apibréžti pradiniuose programinės įrangos kūrimo etapuose. Turi būti laikomasi duomenų saugų užtikrinančių programavimo standartų ir gerosios praktikos. Programinės įrangos kūrimo, testavimo ir verifikacijos etapai turi vykti atsižvelgiant į pagrindinius saugos reikalavimus.

9. Duomenų naikinimas, šalinimas. Prieš pašalinant bet kokią duomenų laikmeną, turi būti sunaikinti visi joje esantys duomenys, naudojant tam skirtą programinę įrangą, kuri palaiko patikimus duomenų naikinimo algoritmus. Tais atvejais, kai to padaryti neįmanoma (pvz., CD, DVD laikmenos ir pan.), turi būti įvykdytas fizinis duomenų laikmenos sunaikinimas be galimybės atstatyti. Popierius ir nešiojamos duomenų laikmenos, kuriose buvo saugomi, kaupiami asmens duomenys, turi būti naikinami tam skirtais smulkintuvais.

10. Fizinė sauga. Turi būti įgyvendinta fizinė aplinkos, patalpų, kuriose yra IT sistemų infrastruktūra, apsauga nuo neautorizuotos prieigos.

Asmenų skundų nagrinėjimas

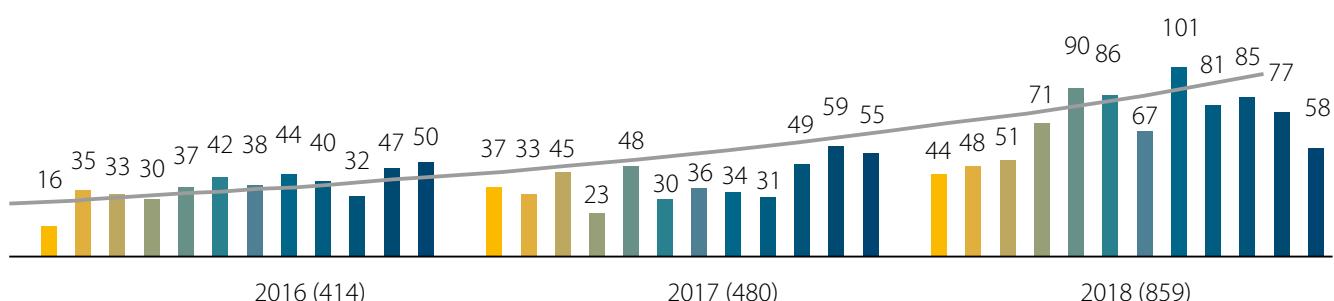
P-01-01-01-09 Asmenų skundų nagrinėjimas (išnagrinėtų asmenų skundų skaičius). Planuotas rodiklis – 450, pasiektais – 619.

2018 m. gauta 859 skundai, iš jų 641 skundas dėl privataus sektoriaus veiksmų, 97 dėl valstybės institucijų, 76 dėl kitų

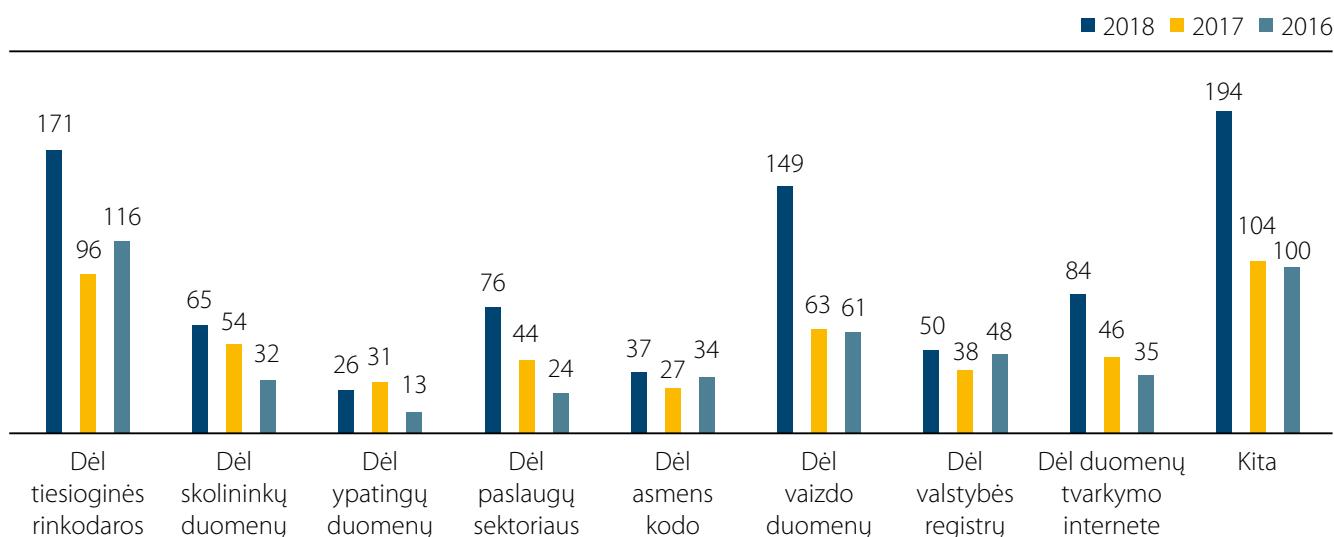
institucijų, 26 atvejais skundžiamasis asmuo nenurodytas. Buvo tėsiamas 114 skundų, gautų 2017 m., nagrinėjimas. Iš viso per 2018 m. išnagrinėta 619 skundai.

Išnagrinėjus skundus pažeidėjams pateiktas 141 nurodymas, surašyta 37 administracinių nusižengimų protokolai, 7 papeikimai, 98 atvejais pažeidimų nenustatyta.

Gautų skundų pasiskirstymas pagal mėnesius 2016–2018 m.

Gautų skundų pasiskirstymas pagal skundo pobūdį 2016–2018 m.

Nuo gegužės 25 d., kai pradėtas taikyti Reglamentas (ES) 2016/679, skundų teikimas ypač suaktyvėjo, iš viso per 2018 m. gauti 859 skundai, o nuo gegužės 25 d. – 555. Tiesioginė rinkodara vis dar išlieka labiausiai žmones trikdanti asmens duomenų tvarkymo veikla. Tai matyti iš Inspekcijos gaunamų skundų statistikos. Taip pat 2018 m. asmenys aktyviai skundėsi dėl vaizdo duomenų tvarkymo teisėtumo, duomenų tvarkymo internete, paslaugų sektoriuje ir skolininkų duomenų tvarkymo.

2018 m. taikytos įvairios sankcijos pagal ADTAJ ir Reglamento (ES) 2016/679, tačiau pagal pastarajį teisės aktą, kaip ir dėl Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymo, administracinių baudų nebuvo skirta. Pusmetj po Reglamento (ES) 2016/679 taikymo priežiūros institucija labiau akcentavo pagalbą įmonėms ir taikė ne baudas, tačiau kitas teisės aktuose numatytas poveikio priemones.

2018 METŪ ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS SRITIES TEISMŲ SPRENDIMŲ APIBENDRINIMAS

Inspekcija apibendrino teismų sprendimus, kuriuose spręsti atvejai dėl Inspekcijos nagrinėtų asmenų skundų. 2018 m. teismų formuota praktika asmens duomenų apsaugos srityje susijusi su asmens duomenų tvarkymo teisiniu reguliavimu, galiojusiu iki 2018 m. gegužės 25 d. pradedant taikyti Reglamentą (ES) 2016/679. Taip pat teismai pasisakė dėl baudos skyrimo pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusizengimų kodekso (toliau – ANK) 82 straipsnį, įsigaliojus naujos redakcijos ADTAJ, dėl darbdavio pozicijos darbuotojams kaupiant asmeninius duomenis darbiniuose kompiuteriuose ir dėl vaizdo stebėjimo asmeninėms reikmėms.

Dėl asmeninės informacijos kaupimo darbo kompiuteriuose

Inspekcija gavo skundą, kuriame pareiškėjai nurodė, kad jų darbovietai (toliau – koncernas) išleido įsakymą, kurio pagrindu perémė iš pareiškėjų jiems suteiktą darbui kompiuterių su visa tame buvusia informacija ir pareiškėjų elektroninius paštus su visu susirašinėjimu, taip pat kitus pareiškėjų kabinete buvusius dokumentus bei informaciją. Pareiškėjų teigimu, perduotame kompiuteryje bei elektroniniame pašte buvo sukaupta ne tik koncerno, bet ir pareiškėjų asmeninė informacija (asmeninis susirašinėjimas, nuotraukos ir pan.). Pareiškėjai taip pat nurodė, kad koncernas buvo juos informavęs apie vienintelį galimą pareiškėjams suteikto elektroninio susirašinėjimo stebėjimo būdą, apimtį, vykdytojus, t. y. apie tai, jog koncernas gali vykdyti darbuotojų elektroniniu paštu išsiunčiamų koncerno dokumentų patikrą, tikslu apsaugoti koncerno konfidencialią informaciją, nurodant, jog tokią patikrą gali atliki koncerno Kontrolės departamento atsakingi darbuotojai. Pareiškėjai teigia nebuvę informuoti apie tai, kad koncernas vykdys ir kitokią, negu nurodyta, jų kompiuteryje esančios informacijos ir (ar) elektroninio susirašinėjimo stebėseną, atitinkamai, jų asmens duomenų tvarkymą.

Inspekcija pripažino pareiškėjų skundus pagrįstais dalyje dėl kreipimosi į koncerną su prašymu pateikti prašomą informaciją, teikė koncernui nurodymą – užtikrinti, kad būtų įgyvendinama ADTAJ 23 straipsnio 3 dalis, t. y. atsisakant vykdyti duomenų subjekto prašymą įgyvendinti ADTAJ 23 straipsnio 1 dalyje numatytas duomenų subjekto teises, atsisakymą motyvuotai pagrįsti, ir atmetė dalyje dėl neteisėto asmens duomenų tvarkymo.

Pareiškėjai apskundė Inspekcijos sprendimą Vilniaus apygardos administraciniam teismui, kuris sprendimu pareiškėjų skundą atmetė kaip nepagrįstą. Teismas nurodė, kad koncernas, atsakydamas į Inspekcijos klausimus, paaškino, kad kompiuterius iš pareiškėjų paėmė, kai nusprendė atliliki pareiškėjų veiklos tyrimą tiek, kiek tai buvo susiję su jų darbo funkcijų koncerne vykdymu. Toks sprendimas buvo patvirtintas įsakymais, su kuriais pareiškėjai buvo supažindinti, todėl ADTAJ 3 straipsnio reikalavimai nebuvvo pažeisti. Pareiškėjai teigė, kad kompiuteriuose laikė ne tik darbinę, bet ir asmeninę informaciją (nuotraukas, susirašinėjimus ir pan.), o koncernas, paimdamas kompiuterius, neaišku kokia apimtimi atskleidė asmeninę informaciją tretiesiems asmenims. Koncernas Inspekcijai pateikė atsakymą, kuriame nurodė, kad pareiškėjų asmeninė informacija, nesusijusi su darbo funkcijomis, atliekamo veiklos tyrimo metu nebuvvo analizuojama, o tik peržiūrėta darbinio elektroninio pašto informacija.

Teismas pažymėjo, kad darbiniu elektroniniu paštu vieno iš pareiškėjų advokatei persiųsti kitų asmenų laiškai patys savaimė nėra asmens duomenys ADTAJ prasme, taip pat kaip ir asmeninis susirašinėjimas, tačiau kompiuteryje buvusios pareiškėjų ir jos dukros nuotraukos yra ta informacija, kurią panaudojus gali būti nustatoma asmens tapatybė.

Teismas taip pat pažymėjo, kad pareiškėjų elektroninis paštas buvo tikrinamas tik veiklos tyrimo metu siekiant nustatyti ar pareiškėjai nepažeidė koncerno interesų. Koncerne be atskiro darbuotojų sutikimo yra vykdoma darbiniu elektroniniu paštu siunčiamų į išorę duomenų kontrolė, todėl pareiškėjai galėjo ir turėjo suvokti savo prisiiimamą riziką dėl asmens duomenų naudojimo darbiniame elektroniniame pašte. Teismas konstatavo, kad pareiškėjų interesai šiuo atveju nebuvvo svarbesni už koncerno siektus teisėtus interesus, dėl kurių buvo tvarkomi pareiškėjų asmens duomenys. Teismas padarė išvadą, kad pareiškėjų asmens duomenys buvo tvarkomi teisėtai, nes buvo tvarkomi dėl teisėto intereso, kurio siekė koncernas.

Apeliaciiniu skundu pareiškėjai apskundė pirmosios instancijos teismo sprendimą ir kreipėsi į Lietuvos vyriausiajį administracinių teismą, kuris apeliacinį skundą atmetė ir iš esmės pakartojo pirmosios instancijos teismo sprendime išdėstytais motyvus (Vilniaus apygardos administraciniuo teismo byla Nr. I-5312-142/2016; Lietuvos vyriausiojo administraciniuo teismo nutartis administraciniéje byloje Nr. A-622-525/2018).

Dėl baudos skyrimo pagal ANK 82 straipsnį

Įmonės direktoriė (toliau – pareiškėja) Inspekcijos nutarimu buvo nubausta 300 Eur bauda už tai, kad įmonė laikotarpiu nuo 2017-06-30 iki 2017-07-13 (tiksliai data nenustatyta) perdavė trečiąjam asmeniui kito asmens vardą, pavardę, gimimo datą, informaciją apie sveikatą (žandikaulio nuotrauką) Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų (toliau – Klinikos Radiologijos klinikos gydytojai, kuri ant Klinikos blanko suraše Klinikos gydytojo radiologo išvadą ir ją pasirašė.

Pareiškėja Inspekcijos nutarimą apskundė Vilniaus miesto apylinkės teismui, kuris minėtą nutarimą panaikino ir administraciniu nusižengimo teiseną nutraukė. Teismas tokį sprendimą motyvavo tuo, kad ANK 82 straipsnio 1 dalyje numatyta atsakomybė už ADTAĮ pažeidimą, tačiau nuo 2018-07-16 šis straipsnis neteko galios. Todėl administracinių nusižengimų teisena negalima ir turi būti nutraukta, kadangi panaikintas administracinių atsakomybė nustatantis aktas.

Pareiškėja su tokiu pirmosios instancijos teismo sprendimu nesutiko ir pateikė apeliacinį skundą. Pareiškėja teigė, kad administracinių atsakomybė nustatantis teisės aktas nėra panaikintas, tik perkeltas į kitą aktą, t.y., pati įstatymu draudžiama veika nebuvo panaikinta, o buvo sugriežtinta atsakomybė už jos padarymą, tačiau Inspekcija 2018-06-03 neturėjo galimybės bausti pagal kito akto normas.

Vilniaus apygardos teismas pareiškėjos apeliacinių skundą atmetė. Teismas nurodė, kad ANK 591 straipsnyje įtvirtintos aplinkybės, kurioms esant Administracinių nusižengimų teisena negali būti pradėta, o pradėtoji turi būti nutraukta. Pagal ANK 591 straipsnio 6 punktą administracinių nusižengimų teisena negali būti pradėta, o pradėtoji turi būti nutraukta, kai panaikinamas administracinių atsakomybė nustatantis aktas. ANK 3 straipsnio 1 dalis nustato, kad asmuo, padarės administracinių nusižengimą, atsako pagal įstatymus, galiojusius to nusižengimo padarymo metu. Pagal šio straipsnio 2 dalį įstatymas, švelninantis ar panaikinantis atsakomybę už administracinius nusižengimus arba kitaip lengvinantis administracinių atsakomybėn traukiama asmens ar asmens, kuriam paskirta, bet dar nebaigtą vykdyti administracinię nuobaudą, teisinę padėtį, turi grįztamają galią.

ANK 82 straipsnis, kuris numatė administracinių atsakomybę už ADTAĮ pažeidimą, 2018-07-16 neteko galios. 2018-07-16 įsigaliojo naujos redakcijos ADTAĮ, kurio 32 straipsnio 2 dalis suteikia teisę Inspekcijai skirti administracines baudas pagal 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo

panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas). Pagal šiuo metu (t.y. priimant apeliacinės instancijos teismo sprendimą 2018-10-25) galiojančius minėtus teisės aktus administracinių baudos gali būti skiriamos juridiniam, o ne fiziniams asmenims, šiuo atveju administracinių atsakomybėn patrauktas fizinis asmuo (Vilniaus apygardos teismo administraciniu nusižengimo byla Nr. AN2-411-315/2018).

Dėl baudos skyrimo pagal ANK 82 straipsnį

Pareiškėjui pagal ANK 82 straipsnio 1 dalį paskirta 725 Eur bauda už tai, kad jis elektroniniu paštu ICOMOS LNK nariams persiuntė nenuasmenintą asmens prašymą, kurį jis buvo gavęs kaip įstaigos departamento vadovas. Pateikdamas prašymą su asmens duomenimis (vardu, pavarde, asmens kodu, gyvenamosios vienos adresu) bei ICOMOS LNK nario pažymėjimo kopiją su joje nurodytais duomenimis, prieš tai negavęs visų ICOMOS LNK narių rašytinių prašymų, šiuos nenuasmenintus asmens duomenis teikė neteisėtai.

Vilniaus miesto apylinkės teismas pakeitė Inspekcijos nutarimą ir paskyrė 365 Eur baudą. Teismas nustatė, kad atsižvelgus į surinktų įrodymų visumą bei įvykio metu galiojusį teisinį reglamentavimą Inspekcija baudą skyrė pagrįstai, tačiau kadangi asmuo duomenis tvarkė ne kaip ICOMOS narys, o kaip fizinis asmuo, sumažino paskirtos baudos dydį.

Pareiškėjas su tokiu pirmosios instancijos teismo sprendimu nesutiko ir jį apskundė. Vilniaus apygardos teismas skundą tenkino, panaikino pirmosios instancijos teismo nutartį ir priėmė naują nutarimą – Inspekcijos nutarimą panaikino ir administracinių nusižengimų teiseną nutraukė.

Teismas nurodė, kad ANK 3 straipsnio 1 dalis nustato, jog asmuo, padarės administracinių nusižengimą, atsako pagal įstatymus, galiojusius to nusižengimo padarymo metu. Pagal šio straipsnio 2 dalį įstatymas, švelninantis ar panaikinantis atsakomybę už administracinius nusižengimus arba kitaip lengvinantis administracinių atsakomybėn traukiama asmens ar asmens, kuriam paskirta, bet dar nebaigtą vykdyti administracinię nuobaudą, teisinę padėtį, turi grįztamają galią.

Teismas nurodė, kad pareiškėjas buvo nubaustas pagal ANK 82 straipsnio 1 dalyje numatyta pažeidimą. 2018-07-16 šis straipsnis neteko galios.

Pirmosios instancijos teismui priimant sprendimą šis straipsnis jau buvo netekęs galios. Pareiškėjo atžvilgiu yra įstatymas, panaikinantis atsakomybę už administracinių nusižengimą, už kurį jam buvo paskirta,

bet dar nebaigtą vykdyti administracinę nuobaudą ir šis įstatymas turi grįztamają galią, todėl pirmosios instancijos nutartis panaikinama ir apeliacinis skundas tenkinamas (Vilniaus apygardos teismo administraciniu nusižengimo byla Nr. eAN2-466-654/2018).

Dėl vaizdo stebėjimo asmeninėms reikmėms

Pareiškėjas kreipėsi į Inspekciją dėl vaizdo kamerų, sumontuotų ant kaimyno namo, kurios atsuktos į pareiškėjo privačią teritoriją – miegamajo langus. 2016 m. vasario 5 d. pareiškėjas gavo ginčijamą sprendimą, kad jo skundo nagrinėjimas nutraukiamas, nes nepriekiauso Inspekcijos kompetencijai.

Pareiškėjas su tokiu Inspekcijos sprendimu nesutiko ir kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinių teismų su apeliaciniu skundu. Skunde nurodė, kad į jo kaimyno įrengtų vaizdo kamerų stebėjimo lauką patenka ir pareiškėjo namas bei jam priklausanti privati teritorija. Inspekcija tyrimą nutraukė nustačius, kad skundo nagrinėjimas nepriekiauso jos kompetencijai, nes kamerą įrengęs asmuo vykdė vaizdo stebėjimą kaip fizinis asmuo ir tik asmeniniams poreikiams, nesusijusiems su verslu ar profesija.

Vilniaus apygardos administraciniis teismas pareiškėjo skundą tenkino ir Inspekcijos sprendimą panaikino bei įpareigojo Inspekciją iš naujo nagrinėti skundą. Teismas konstatoavo, kad Inspekcijos pateikiamas ADTAJ 1 straipsnio 4 dalies aiškinimas yra formalus, o atliktas tyrimas neišsamus – Inspekcija nustatė tik faktą, kad vietoje, kurioje įrengtos stebėjimo kameros, nėra registruoti juridiniai asmenys, o apskūstas asmuo nevykdė individualios veikos ir neturi verslo liudijimo. Nenustačius, ar filmavimas neišeina už filmuojančio asmens privačios nuosavybės ribų, nėra pagrindo taikyti ADTAJ 1 straipsnio 4 dalį, todėl nėra ADTAJ 45 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 46 straipsnio 2 dalyje nustatyto pagrindo nutraukiti tyrimą.

Inspekcija su tokiu sprendimu nesutiko ir kreipėsi į Lietuvos vyriausiajį administracinių teismą prašydama panaikinti Vilniaus apygardos administracinių teismo sprendimą ir priimti naują sprendimą.

Lietuvos vyriausiasis administraciniis teismas nutartimi Inspekcijos skundą atmetė. Teismas nurodė, kad ADTAJ priede nurodyma, kad šiuo įstatymu yra įgyvendinama 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (toliau – Direktyva 95/46/EB). Todėl, aiškinant ADTAJ normas, reikia atsižvelgti ir į minėtos direktyvos nuostatas bei Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) jurisprudenciją.

Direktyvos 95/46/EB 3 straipsnio 2 dalies 2 įtrauka nustato, kad ši direktiva netaikoma, tvarkant asmens duomenis, kai duomenis tvarko fizinis asmuo, užsiimdamas tik asmenine ar namų ūkio veikla. ESTT 2014 m. gruodžio 11 d. sprendimo F. Ryneš, C-212/13, 31 punkte yra konstatavęs, kad asmens duomenų tvarkymas patenka į Direktyvos 95/46/EB 3 straipsnio 2 dalies antros įtraukos taikymo sritį, tik jei ji duomenų tvarkytojas atlieka išimtinai asmeninėje ar namų ūkio sferoje. Šią išimtį reikia aiškinti kaip numatančią tik tokią veiklą, kuria privatūs asmenys užsiima neperžengdami privataus ar šeimos gyvenimo ribų (ESTT 2003 m. lapkričio 6 d. sprendimo byloje Bodil Lindqvist, C-101/01, 47 p.; 2008 m. gruodžio 16 d. sprendimo byloje Markkinapörssi ir Satamedia, C-73/07, 44 p.).

ESTT 2014 m. gruodžio 11 d. sprendimo bylos F. Ryneš, C-212/13, 33 punkte nurodyta, kad tiek, kiek vaizdo stebėjimas <...> apima, net jei tik iš dalies, vieną erdvę ir todėl yra nukreiptas į tokio būdu duomenis tvarkančio asmens privačios sferos išorę, jis negali būti laikomas išimtinai „asmenine ar namų ūkio veikla“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 95/46/EB 3 straipsnio 2 dalies antrą įtrauką.

Kaip matyti iš minėto ESTT sprendimo 33 punkto, vien aplinkybė, kad vaizdo kameromis stebima (iš dalies stebima) ne vien tik asmeniui priklausanti teritorija, reiškia, jog toks stebėjimas jau yra nukreiptas į tokio būdu duomenis tvarkančio asmens privačios sferos išorę, t. y. nustačius, jog stebėjimas peržengia fizinio asmens (duomenų tvarkytojo) privačios teritorijos ribas, turi būti taikoma tiek Direktyva 95/46/EB, tiek ADTAJ.

Taigi Inspekcija privalėjo nustatyti, ar trečiojo suinteresuoto asmens įrengtos vaizdo kameros skirtos ir stebi (fiksuoja) išimtinai tik kameras įrengusio (jas naudojančio) fizinio asmens privačią teritoriją. Tik nustačius, kad ši sąlyga yra tenkinama, galima remtis Direktyvos 95/46/EB 3 straipsnio 2 dalies antra įtrauka bei ADTAJ 1 straipsnio 4 dalimi.

Pirmosios instancijos teismas, anot Lietuvos vyriausiojo administracinių teismo, padarė pagrįstą išvadą, kad nenustačius, ar trečiojo suinteresuoto asmens įrengtų vaizdo kameros stebėjimo laukas neperžengia jo privačios nuosavybės ribų, nebuvo pagrindo nutraukti tyrimą pagal pareiškėjo skundą, vadovaujantis ADTAJ 45 straipsnio 1 dalies 1 punktu bei 46 straipsnio 2 dalimi.

Inspekcijos apeliacinis skundas atmestas, o pirmosios instancijos teismo sprendimas paliktas nepakeistas (Lietuvos vyriausiojo administracinių teismo byla Nr. A-1452-442/2018).

Tarptautinių įsipareigojimų vykdymas

Tarptautiniai tikrinimai. P-01-01-01-10 Patikrinimų pagal Direktyvos 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupės, Europolo, Muitinės jungtinės priežiūros institucijų ir Šengeno antrosios kartos, Eurodac, Vizų priežiūros koordinavimo grupių pavedimus atlikimas (atlirkut patikrinimų skaičius). Planuotas rodiklis – 1, pasiektais – 1.

Aptariamu laikotarpiu Inspekcija ruošdamasi Šengeno vertinimui atliko asmens duomenų tvarkymo teisėtumo patikrinimą Lietuvos Respublikos ambasadoje Azerbaidžano Respublikai ir Turkmenistanui.

Tarptautinių atsakymų rengimas. P-01-01-01-11 Atsakymų į Konvencijos ETS Nr. 108 šalių paklausimus ir iš jų gautos informacijos pagal išsiųstus paklausimus apibendrinimų rengimas (atsakyti paklausimų ir parengtų apibendrinimų skaičius). Planuotas rodiklis – 45, pasiektais – 27.

Ataskaitiniu laikotarpiu buvo planuojama parengti 45 atsakymus į kitų šalių paklausimus, buvo gauta 27 paklausimai, į kuriuos Inspekcija pateikė atsakymus. 2018 m. nebuvo pasiekta planuotas rodiklis, atsižvelgiant į tai, kad nuo 2018 m. gegužės 25 d. pradėjo veikti Valdyba, todėl daugelis Europos Sajungos valstybėms narėms aktualiai klausimų buvo siunčiamas būtent per Valdybą, o ne iš kiekvienos valstybės narės atskirai.

Dalyvavimas tarptautinių darbo grupių veikloje. P-01-01-12 Ruošimasis ir dalyvavimas Konvencijos ETS Nr. 108 konsultacinių komiteto, Direktyvos 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupės, Europolo, Muitinės ir Šengeno antrosios kartos, Vidaus rinkos informacinių sistemos priežiūros koordinavimo grupių posėdžiuose (posėdžių skaičius). Planuotas rodiklis – 5, pasiektais – 16.

2018 m. buvo planuota dalyvauti 5 posėdžiuose tų darbo grupių, kurių narės yra visų Europos Sajungos valstybių narių duomenų apsaugos priežiūros institucijos, tačiau Inspekcija, siekdama būti pilnaverte tarptautinio bendradarbiavimo partnere asmens duomenų apsaugos srityje, suaktyvino tarptautinio bendradarbiavimo veiklą ir skyrė daugiau dėmesio atstovauti Lietuvai su asmens duomenų apsauga susijusių darbo grupių veikloje. 2018 m. Inspekcija dalyvavo 2 Direktyvos 95/46/EB 29 straipsnio darbo grupės ir 7 Valdybos posėdžiuose, 1 Šengeno priežiūros koordinavimo grupės, 1 Eurodac priežiūros koordinavimo grupės ir 1 Vizų priežiūros koordinavimo grupės posėdyje ir 4 kitų darbo grupių susitikimuose.

Duomenų teikimo į trečiasias valstybes vertinimas. P-01-01-01-13 Duomenų valdytojų prašymų dėl asmens duomenų teikimo į trečiasias valstybes nagrinėjimas ir įmonėms privalomų taisyklių derinimas (išnagrinėtu prašymu ir suderintu įmonėms privalomų taisyklių skaičius). Planuotas rodiklis – 30, pasiektais – 24.

Ataskaitiniuose metais buvo suteikti 6 leidimai duomenų valdytojams teikti asmens duomenis į trečiasias valstybes. 5 atvejais tokius leidimus išduoti atsisakyta. 2018 m. 13 atvejų Inspekcija vertino, ar įmonės vadovaujasi įmonei privalomomis taisyklėmis (angl. *Binding Corporate Rules (BCR)*). Ataskaitiniu laikotarpiu pasiekti mažesni negu planuota veiklos, susijusios su asmens duomenų teikimu į trečiasias valstybes, rodikliai, atsižvelgiant metų viduryje vykusius asmens duomenų apsaugos teisinio reguliavimo pokyčius.

Išvados dėl tarptautinių dokumentų. P-01-01-14 Išvadų dėl Europos Sajungos ir Europos Tarybos institucijų rengiamų dokumentų teikimas (suteiktų išvadų skaičius). Planuotas rodiklis – 40, pasiektais – 54.

2018 m. buvo nagrinėjami iš Lietuvos Respublikos nuolatinės atstovybės, ministerijų ir kitų valstybės institucijų per LINESIS sistemą gauti Europos Komisijos ir Europos Tarybos darbo grupių ir (arba) komitetų rengiamų dokumentų projektai, teikta Inspekcijos pozicija, išvados – taip prisdėta prie Europos Sajungos teisės aktų rengimo. Taip pat buvo teikiamas išvados ir nuomonės dėl Europos Sajungos Teisingumo Teisme svarstomų bylų.

Kita

Išankstinės konsultacijos. P-01-01-01-15 Išankstinių konsultacijų teikimas (suteiktų konsultacijų skaičius). Planuotas rodiklis – 10, pasiektais – 0. Tai nauja veikla, numatyta Reglamente (ES) 2016/679, tačiau ataskaitiniu laikotarpiu į Inspekciją tokią konsultacijų nebuvo kreiptasi.

Sertifikavimo įstaigų akreditavimas. P-01-01-01-16 Sertifikavimo įstaigų akreditavimas (akredituotų sertifikavimo įstaigų skaičius). Planuotas rodiklis – 2, pasiektais – 0. Tai nauja veikla, numatyta Reglamente (ES) 2016/679, tačiau ataskaitiniu laikotarpiu į Inspekciją dėl sertifikavimo įstaigų akreditavimo kreiptasi nebuvo, kadangi dar nėra patvirtintų pačių akreditavimo kriterijų.

Tarptautiniai tikrinimai. P-01-01-01-17 Patikrinimų pagal Valdybos, Europolo bendradarbiavimo valdybos, Šengeno antrosios kartos, EURODAC, Vizų, Muitinės priežiūros koordinavimo grupių pavedimus atlikimas (atlirkut patikrinimų skaičius). Dėl naujo asmens duomenų apsaugos reguliavimo keitėsi europinių institucijų pavadinimai, todėl informacija dėl šio rodiklio sutampa su kriterijumi P-01-01-01-10.

Dalyvavimas tarptautinių darbo grupių veikloje.

P-01-01-01-18 Ruošimasis ir dalyvavimas Valdybos, Konvencijos ETS Nr. 108 konsultacinių komiteto, Europolo bendradarbiavimo valdybos, Šengeno antrosios kartos, EURODAC, Vizų, Muitinės, Vidaus rinkos informacinės sistemos priežiūros koordinavimo grupių posėdžiuose (posėdžių skaičius). Dėl naujo asmens duomenų apsaugos reguliavimo keitėsi europinių institucijų pavadinimai, todėl informacija dėl šio rodiklio sutampa su kriterijumi P-01-01-01-12.

Išvados dėl tarptautinių dokumentų.

P-01-01-01-19 Išvadų dėl Valdybos ir kitų Europos Sajungos ir Europos Tarybos institucijų rengiamų dokumentų teikimas (suteiktų išvadų skaičius). Dėl naujo asmens duomenų apsaugos reguliavimo keitėsi europinių institucijų pavadinimai, todėl informacija dėl šio rodiklio sutampa su kriterijumi P-01-01-01-14.

Prevenciniai patikrinimai pagal kontrolinius klausimynus. P-01-01-01-20 Prevencinių patikrinimų pagal kontrolinius klausimynus dalis, palyginti su visais patikrinimais, proc. Planuotas rodiklis – 70, pasiektas – 74. Inspekcija ataskaitiniu laikotarpiu skyrė didelį dėmesį prevenciniams tikrinimams pasitelkiant kontrolinius klausimynus. Iš 2018 m. atlikų 141 prevencinio tikrinimo 104 (74 proc.) atlikti naudojantis klausimynais.

Inspekcijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas. P-01-01-01-21 Inspekcijos darbuotojų, dalyvavusių kvalifikacijos tobulinimo kursuose ir mokymuose, skaičius. Planuotas rodiklis – 20, pasiektas – 19. 2018 m. Inspekcija skyrė didelį dėmesį darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, kad jie išlaikytų tinkamas kompetencijas vykdysti savo veiklą bei būtų tinkamai pasiruoše įveikti iššūkius asmens duomenų apsaugos

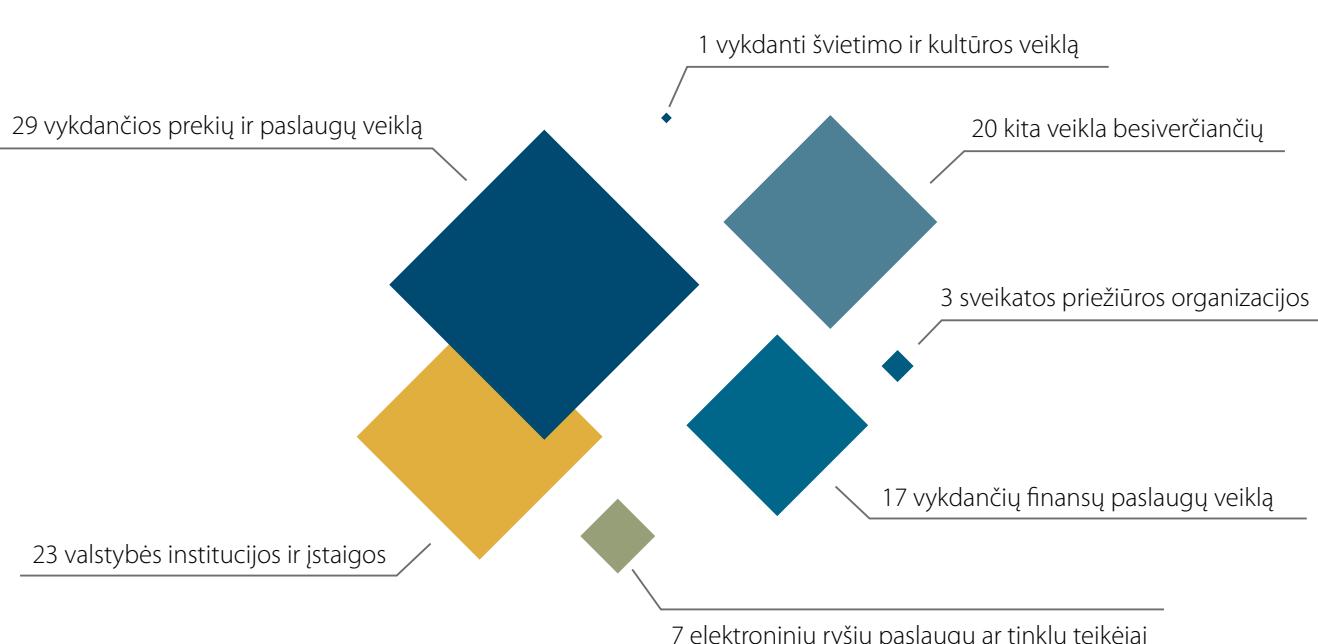
teisinės sistemos permainų laikotarpiu. Rodiklis ataskaitiniu laikotarpiu nebuvo pasiektas dėl darbuotojų kaitos.

Be Inspekcijos 2018–2020 m. strateginiame veiklos plane numatytyų veiklų Inspekcija taip pat vykdė papildomas Reglamente (ES) 2016/679 numatytas naujas funkcijas.

Pranešimai apie duomenų saugumo pažeidimus

Naujasis tesės aktas numatė pareigą duomenų valdytojams tam tikrai atvejaus teikti pranešimus Inspekcijai dėl duomenų saugumo pažeidimų. Anksčiau tokią pareigą turėjo tik kai kurios organizacijos, numatytos Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių ir Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymuose. Pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679, duomenų saugumo pažeidimai tapo aktualūs visiems viešojo ir privataus sektorius atstovams. Svarbu atkreipti dėmesį, kad pažeidimą patyrusi organizacija pirmiausia turi imtis veiksmų pažeidimui pašalinti ir dokumentuoti, o kai kuriais Reglamente (ES) 2016/679 nurodytais atvejaus apie tokį pažeidimą per 72 valandas nuo sužinojimo privaloma pranešti Inspekcijai arba ir patiemis žmonėms.

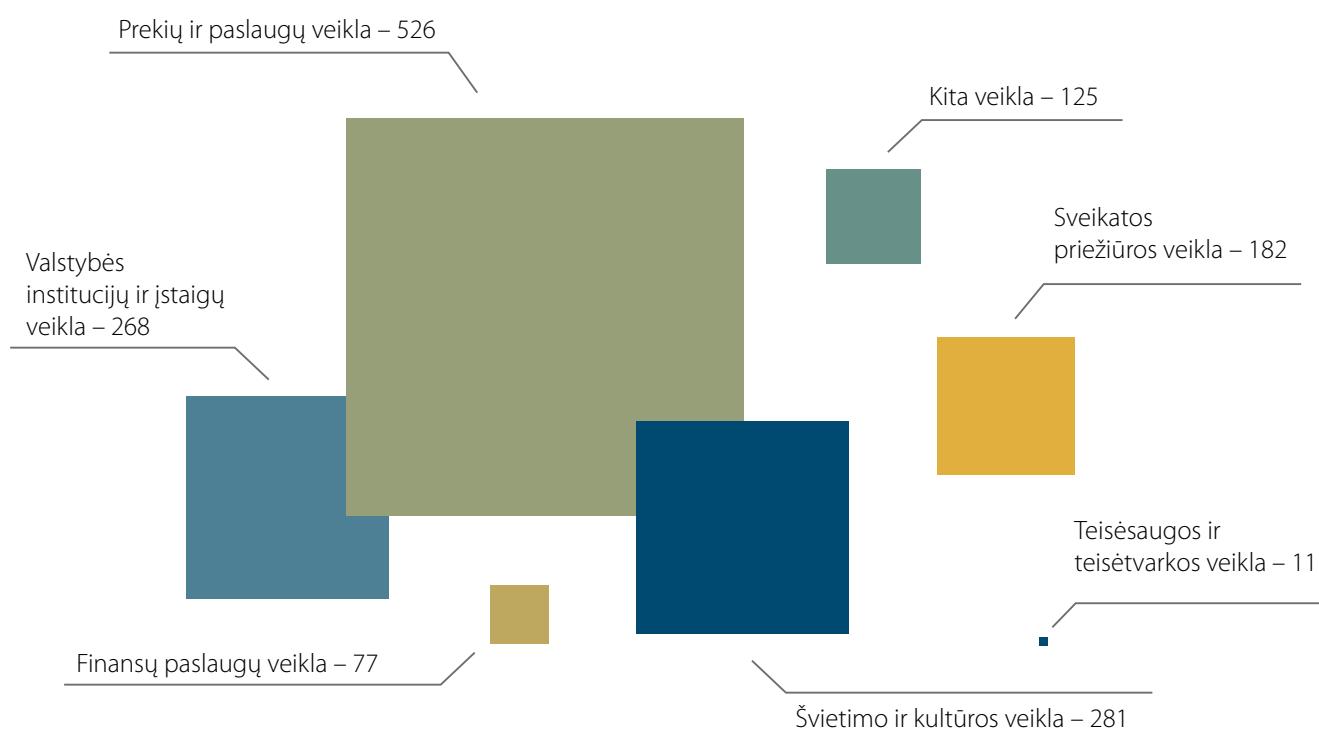
2018 m. Inspekcija gavo 100 pranešimų apie duomenų saugumo pažeidimus (2017 m. – 7, 2016 m. – 8). Iš jų 93 – po gegužės 25 d. Pranešimus pateikė šios įmonės ir įstaigos:

Baigus 68 tikrinimus dėl duomenų saugumo pažeidimų 2 atvejais pateikti nurodymai, 2 – rekomendacijos, 14 – pažeidimų nenustatyta, 10 – pažeidimai pašalinti tikrinimo metu, 40 atvejų priimtas sprendimas taikyti kitas priemones. Daugiausia pranešimų gauta dėl tokų aplinkybių kaip duomenų paviešinimas (56 atvejai), praradimas (11 atvejų), taip pat vagystė (6), duomenų iškraipymas (4), nukopijavimas (3) ir 20 kitų atvejų.

Duomenų apsaugos pareigūnų registravimas

Reglamente (ES) 2016/679 įtvirtinta naujovė – duomenų apsaugos pareigūnas. Tai asmens duomenų apsaugos specialistas organizacijoje, kurio vaidmuo yra iš tiesų svarbus, jis geriausiai gali patarti organizacijos vadovybei visuose procesuose, susijusiuose su asmens duomenų tvarkymu. Reglamente (ES) 2016/679 numatyta pareiga paskirti duomenų apsaugos pareigūnį ir apie tai pranešti Inspekcijai visoms valdžios institucijoms ir įstaigoms bei įmonėms, kurių pagrindinė veikla yra dideliu mastu sistemingai stebėti asmenis arba dideliu mastu tvarkyti specialių kategorijų asmens duomenis. Duomenų apsaugos pareigūnas – visiškai naujas organizacijų valdymo elementas, todėl 2018 m. šių specialistų paklausa rinkoje kur kas labiau viršijo pasiūlą, o jų rengimas Lietuvoje žengė pirmuosius žingsnius, todėl tokį pareigūnų skyrimo ir pranešimo Inspekcijai procesas dar tik įsibėgėja. 2018 m. Inspekcijai apie pareigūno paskyrimą praneše 1 470 organizacijų, iš jų 759 viešieji juridiniai asmenys ir 710 privačių juridinių asmenų. Iš jų daugiausia besiverčiančių šiomis veiklomis:

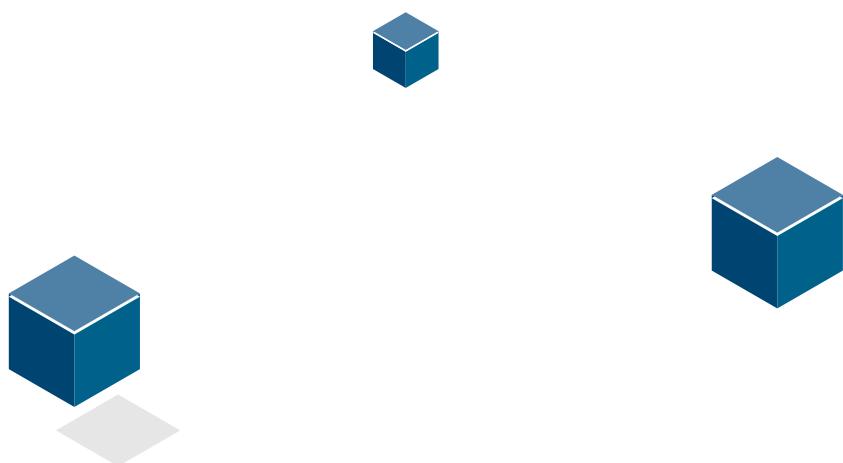

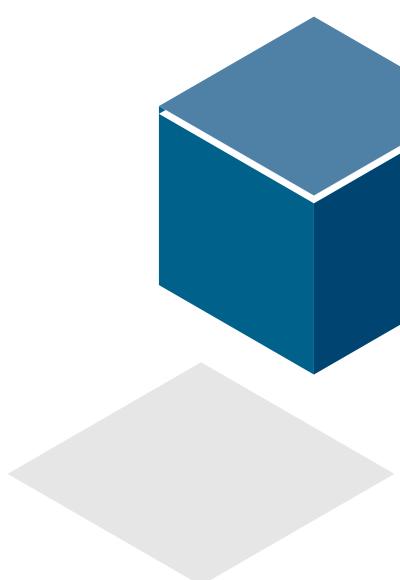
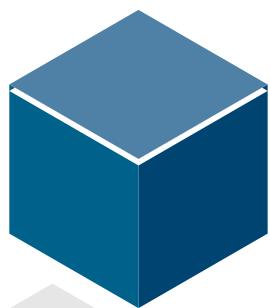
PLANUOJAMI ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO VEIKLOS PRIORITETAI

2018 m. gegužės 25 d. pradėtu taikyti reglamentu iš esmés reformuojama ankstesnė duomenų apsaugos sistema – persvarstytos ir naujai suformuluotos asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų vykdomos funkcijos, plečiamas Europos Sąjungos valstybių narių duomenų apsaugos priežiūros institucijų bendradarbiavimas, įtvirtinamos naujos pareigos duomenų valdytojams ir naujos teisės duomenų subjektams asmens duomenų apsaugos srityje.

Atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2016/679 ir Europos Sąjungos duomenų apsaugos reformos tikslus, Inspekcijos 2019–2021 m. veiklos prioritetai yra:

- 1.** Inspekcijos vykdomos asmens duomenų tvarkymo priežiūros veiklos peržiūra ir tobulinimas.
- 2.** Visuomenės informuotumo asmens duomenų apsaugos srityje didinimas.
- 3.** Tarptautinės veiklos ir bendradarbiavimo asmens duomenų apsaugos srityje stiprinimas.

2018 M. ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS TARNYBOS ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS LIETUVOJE APŽVALGA

KONTEKSTO ANALIZĖ

Visuomenės informavimo priemonėse pažeistos žmogaus teisės Lietuvoje gali būti apgintos ne tik kreipiantis į teismą. Kiekvienam asmeniui garantuojama teisinė institucinė žmogaus teisių gynimo galimybė – teisė kreiptis į Žurnalistų etikos inspektorius tarnybą (toliau – Tarnyba), kurios strateginis tikslas – žmogaus teisių apsauga visuomenės informavimo priemonėse.

Tarnyba vykdo misiją – užtikrinti, kad visuomenės informavimo srityje būtų gerbiamos žmogaus teisės ir laisvės, ugdyti kritišką požūrį į visuomenės informavimo procesus, kelti žmogaus teisių suvokimą visuomenėje, skatinti viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų atsakomybę.

Pagrindinė žurnalistų etikos inspektorius funkcija yra nagrinėti suinteresuotų asmenų skundus dėl visuomenės informavimo priemonėse pažeistos jų garbės ir orumo, teisės į privataus gyvenimo apsaugą. Pagal Lietuvos galiojantį teisinį reguliavimą žurnalistų etikos inspektorui yra paskirta ir asmens duomenų tvarkymo priežiūros institucijos funkcija. Nuo 2018 m. gegužės 25 d. visoje Europos Sajungoje pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679, žurnalistų etikos inspektorius tapo viena iš šio reglamento taikymo priežiūros institucijų Lietuvoje, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos tikslais ir akademiniės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais. Kai asmens duomenys tvarkomi minėtais tikslais, žurnalistų etikos inspektorius stebi ir užtikrina, kad būtų taikomi ADTAJ ir Reglamento (ES) 2016/679 reikalavimai. Lietuva išsiskiria iš bendro Europos Sajungos valstybių narių konteksto, nes turi dvi duomenų tvarkymo priežiūros institucijas – Inspekciją ir Tarnybą. Atsižvelgiant į tai, tarpinstitucinės bendradarbiavimas su Inspekcija, nuolatinis dviejų priežiūros institucijų pozicijų derinimas, keitimasis informacija, vienodo Reglamento (ES) 2016/679 nuostatų

aiškinimo poreikis yra nepaprastai svarbus. Pasirengimo ES duomenų apsaugos reformai laikotarpiu ypač glaudžiai su Inspekcija bendradarbiauta vertinant Reglamento (ES) 2016/67985 straipsnio 2 dalies nuostatas, leidžiančias daryti išimtis arba nuo jų nukrypti leidžiančias nuostatas, jei jos būtinės, kad teisė į asmens duomenų apsaugą būtų suderinta su saviraiškos ir informacijos laisve. Nuspresta, kad išimčių įtvirtinimas yra būtinės, nes Reglamento (ES) 2016/679 taikymas visa apimtimi neproporcingai suvaržytų saviraiškos laisvę, visuomenės teisę į informaciją ir nepagrįstai ribotų žurnalistų, viešosios informacijos rengėjų (skleidėjų) veiklą. Atsižvelgiant į tai, buvo pasiūlyta į rengiamą ADTAJ projektą įtraukti nuostatas, numatančias išimtis iš Reglamento (ES) 2016/679 taikymo žurnalistikos, akademiniės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais.

Net ir pasibaigus pasirengimo duomenų apsaugos reformai etapui ir nuo 2018 m. gegužės 25 d. pradėjus taikyti Reglamento (ES) 2016/679 nuostatas praktikoje poreikis bendradarbiauti su Inspekcija išlieka labai aktualus. Tai salygoja Reglamento (ES) 2016/679 63 straipsnyje įtvirtinta nuoseklumo užtikrinimo būtinybė. Kadangi ADTAJ nėra nustatytas konkretus Inspekcijos ir Tarnybos bendradarbiavimo mechanizmas, pačios asmens duomenų priežiūros institucijos ieškojo geriausių ir efektyviausių bendradarbiavimo formų. Buvo sutarta dėl bendradarbiavimo sutarties asmens duomenų ir privatumo apsaugos srityje parengimo ir pasirašymo.

Taigi, nuo 2018 m. gegužės 25 d. žurnalistų etikos inspektorius pagal savo kompetenciją įgijo naujus, platesnius įgaliojimus duomenų apsaugos srityje – nagrinėti duomenų subjektų pagal Reglamentą (ES) 2016/679 pateiktus skundus, už grubiausius pažeidimus taikyti sankcijas.

VEIKLOS APŽVALGA

Skundai

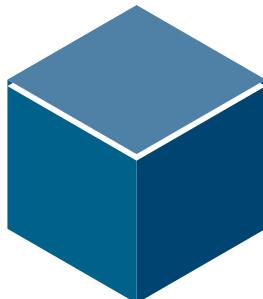
Per 2018 metus Tarnyba dėl galimo asmens duomenų tvarkymo pažeidimo gavo 69 skundus. Iš jų 54 skundus Tarnybai nagrinėti pagal kompetenciją persiuntė Inspekcija. Tai net 3 kartus daugiau nei per praėjusį laikotarpį, t. y. 2017 metais Inspekcija persiuntė tik 18 skundų. Kaip ir 2017 metais, taip ir ataskaitiniu laikotarpiu 7 skundai gauti siekiant pasinaudoti teise būti pamirštam. Asmenų skundų dėl duomenų tvarkymo pažeidimų skaičius didėjimo tendencija stebima jau ne pirmus metus, o Reglamento (ES) 2016/679 įsigaliojimas tik padidino asmens duomenų subjektų ryžtą veiksmingai ginti savo teisę į duomenų apsaugą. Atsižvelgiant į skundų dėl duomenų apsaugos dinamiką, išaugusį visuomenės dėmesį šiai sričiai, akivaizdu, kad darbo krūvis šioje srityje išaugo trigubai ir sudarė didelį iššūkį Tarnybai, nes nei pasirengimui asmens duomenų apsaugos reformai, nei jos įgyvendinimui Tarnyba iki šiol negavo jokio finansavimo.

Konsultavimas

Žurnalistų etikos inspektorius kompetencijos sričiai priskirtiniais klausimais Tarnyba teikia konsultavimo ir informavimo paslaugas. Per 2018 metus iš viso suteikta 719 konsultacijų. Tai yra net 39 proc. daugiau negu ankstesniais metais (2017 m. – 442, 2016 m. – 377). Pagal konsultavimo dalyką didžiausia dalis teko konsultacijoms dėl asmens duomenų tvarkymo visuomenės informavimo priemonėse. Žymiai išaugės šio pobūdžio konsultacijų skaičius Tarnyboje yra susijęs su Europos Sajungos duomenų apsaugos reforma. Naujosios duomenų apsaugos taisyklės visuomenei ir žiniasklaidai kėlė daugiausia neaiškumų. Teikiant konsultavimo paslaugas, atskleidė situacijos, kuomet Reglamentas (ES) 2016/679 aiškinamas suabsoliutiniant asmens duomenų apsaugą ir nepagrįstai apribojant žiniasklaidos teisę į informaciją, ypač kai atliekami žurnalistiniai tyrimai, renkama informacija apie viešuosius asmenis.

Pažeidimai

Nors nuo 2018 m. gegužės 25 d. visoje Europos Sajungoje pradėtas taikyti Reglamentas (ES) 2016/679, tačiau Tarnyboje konstatuotų asmens duomenų tvarkymo pažeidimų visuomenės informavimo priemonėse skaičius augo nežymiai – 2018 metais nustatyti 8 pažeidimai, o 2017 metais – 7. Ėmus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679, Tarnyboje nustatyti 2 jo pažeidimo atvejai, dėl kurių pritaikyta nauja poveikio priemonė – papeikimas asmens duomenų valdytojui (tvarkytojui).

IŠRYŠKĘJUSIOS PROBLEMOS

Nors visais atvejais turėtų būti siekiama saviraiškos laisvės ir teisės į duomenų apsaugą pusiausvyros, tačiau pradėjus taikyti Reglamentą (ES) 2016/679 susiduriame su visuomenės teisės žinoti ir teisės į duomenų apsaugą disbalansu. Analizuoti atvejai leidžia su apgailestavimu konstatuoti, kad Reglamentas (ES) 2016/679 įgavo priedangos efektą žurnalistams prašant informacijos iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų. Žurnalistams atsisakoma suteikti prašomą informaciją motyvuojant tuo, kad tokia informacija yra apsaugos objektas pagal Reglamentą (ES) 2016/679 ir negali būti teikiama be duomenų subjekto sutikimo. Kiekvienas atvejis vertintinas individualiai, tačiau informacijos laisvė apima ir teisę gauti informaciją iš valstybės, savivaldybių institucijų, kurios neturi sudaryti kliūčių viešojo intereso informacijos rinkimui ir skelbimui. Reglamento (ES) 2016/679 nuostatos negali būti interpretuojamos taip, kad šis žmogaus teises užtikrinantis dokumentas, priešingai savo prigimčiai, taptų kliūtimi žurnalistams atlikti profesines pareigas, ypač kai kalbame apie žurnalistinius tyrimus, susijusius su viešaisiais asmenimis.

Konsultuojant suinteresuotus asmenis dėl Reglamento taikymo, dažnu atveju keltas klausimas dėl „teisės būti pamirštam“ realizavimo žiniasklaidoje. Pagal Lietuvos įtvirtintą teisinį reguliavimą teisei reikalauti ištrenti duomenis („Teisei būti pamirštam“) (Reglamento (ES) 2016/679 I7 straipsnis) Lietuvos Respublikoje galioja išimtis, todėl prašyti, kad iš internetinės erdvės būtų pašalinta atitinkama su asmeniu susijusi nebeaktuali, neberekšminga, perteklinė informacija, galima, tačiau į tokį prašymą nėra pareigos reaguoti. Net teistumo išnykimas nėra pakankama faktinė aplinkybė, galinti įpareigoti interneto svetainės valdytojų „pamiršti“ teistą asmenį.

Teismų praktikos Reglamento (ES) 2016/679 nuostatų aiškinimo ir taikymo klausimais Tarnyba kol kas neturi.

www.ada.lt

www.zeit.lt